

ARCHEOLOGIENOTA RANST – KROMSTRAAT 64-66

J. CLAESEN & N. GEELEN

DECEMBER 2022

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Ranst – Kromstraat 64-66

Auteur(s)
Jan Claesen & Niels Geelen

Projectnummer
2022L174

Plaats en datum
Kortenaken, december 2022

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2022L174
ISSN 2034-5615

© 2022 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>12</i>
3	Bureauonderzoek	14
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>14</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>22</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>25</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>31</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	33
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>33</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>33</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>34</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>36</i>
5	Bibliografie	37
6	Figurenlijst.....	38
7	Plannenlijst.....	39

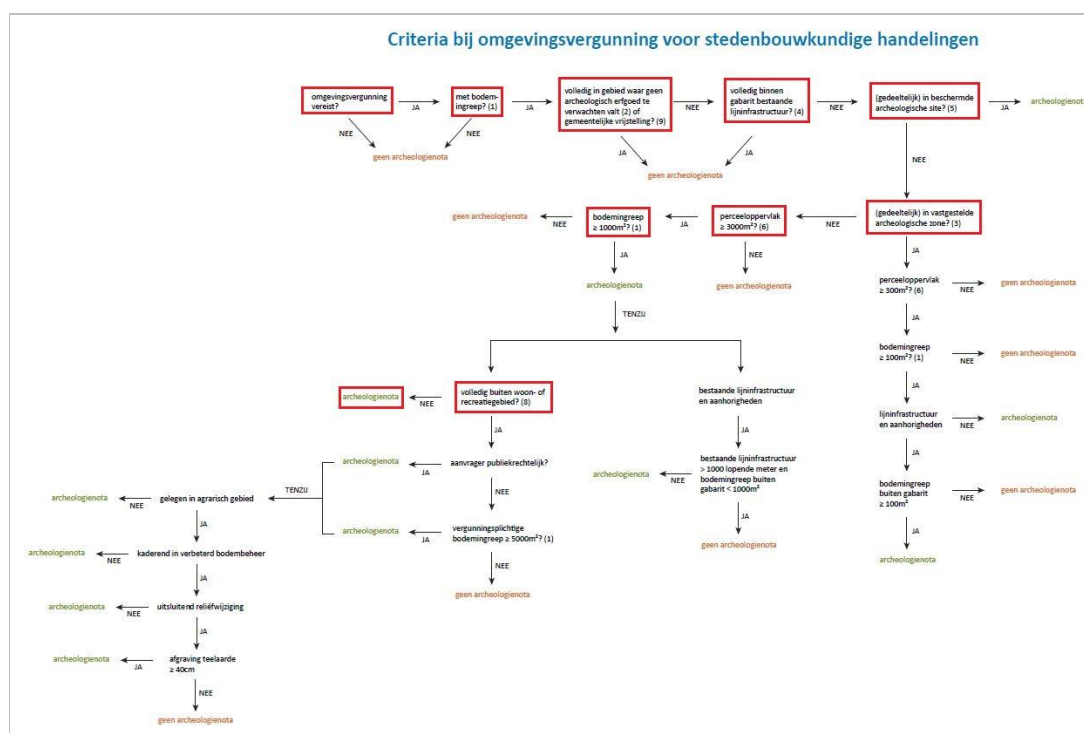
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

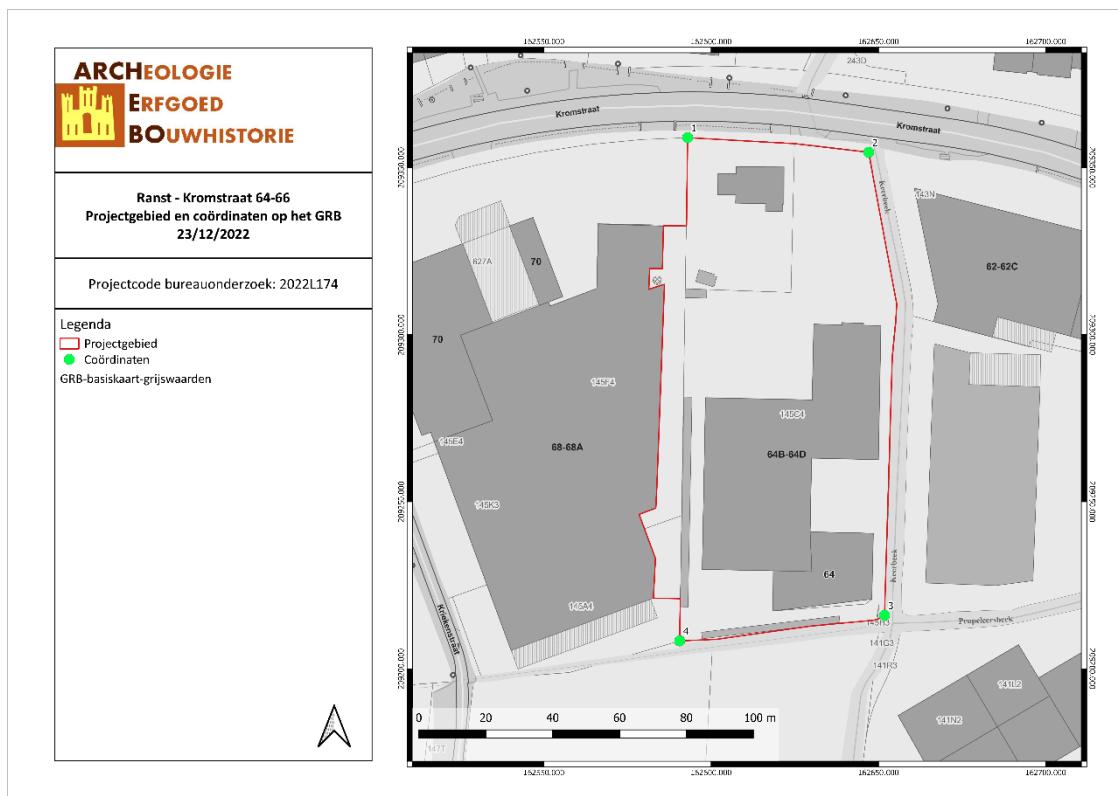
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Kromstraat in Ranst. De opdrachtgever plant de afbraak van de huidige bebouwing en de bouw van een magazijn.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in december 2022 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

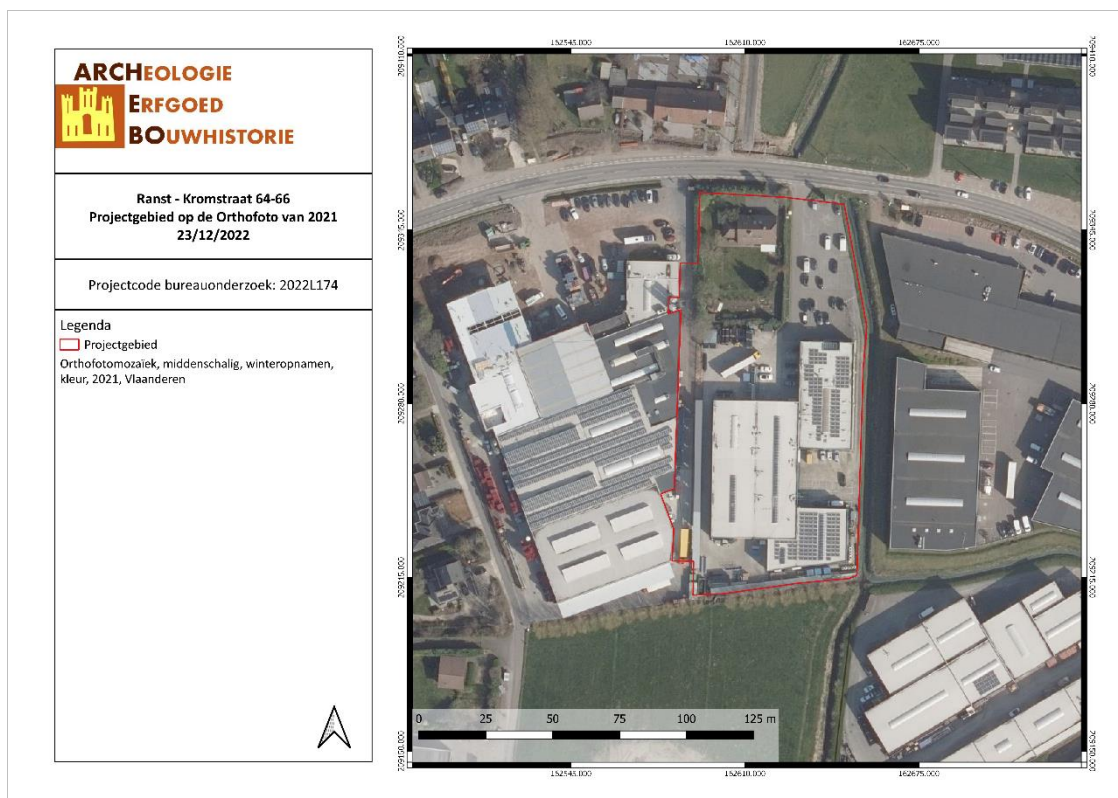
Administratieve fiche			
Naam site:		Ranst – Kromstraat 64-66	
Onderzoek:		Archeologienota zonder ingreep in de bodem	
Ligging:		Antwerpen, Ranst, Kromstraat 64-66	
Kadaster:		Ranst, afdeling 1/Ranst, sectie B, percelen 145M3, 145C4, 145F3, 145F4, 145A4	
Coördinaten:		1	X 162592.95 Y 209358.98
		2	X 162647.04 Y 209354.53
		3	X 162651.80 Y 209216.05
		4	X 162590.57 Y 209208.35
Uitvoerder:		ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaeken	
Projectcode bureauonderzoek:		2022L174	
Projectleiding:		Jan Claesen	
Erkenningsnummer projectleiding:		OE/ERK/Archeoloog/2015/00014	
Bewaarplaats archief:		Bij de opdrachtgever	
Grootte projectgebied:		Ca. 9700 m²	
Uitvoeringsperiode:		December 2022	
Reden van de ingreep		Slopen bebouwing, bouw magazijn	
Wetenschappelijke vraagstelling:		Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.	
Termen Thesauri:		Bureauonderzoek, verstoring, magazijn,	

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

RAKR/23/12/22/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economische redenen aangezien er nog geen zekerheid bestaat voor het bekomen van de bouwvergunning. Sloopwerken onder het maaiveld mogen enkel worden uitgevoerd onder begeleiding van een erkend archeoloog.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

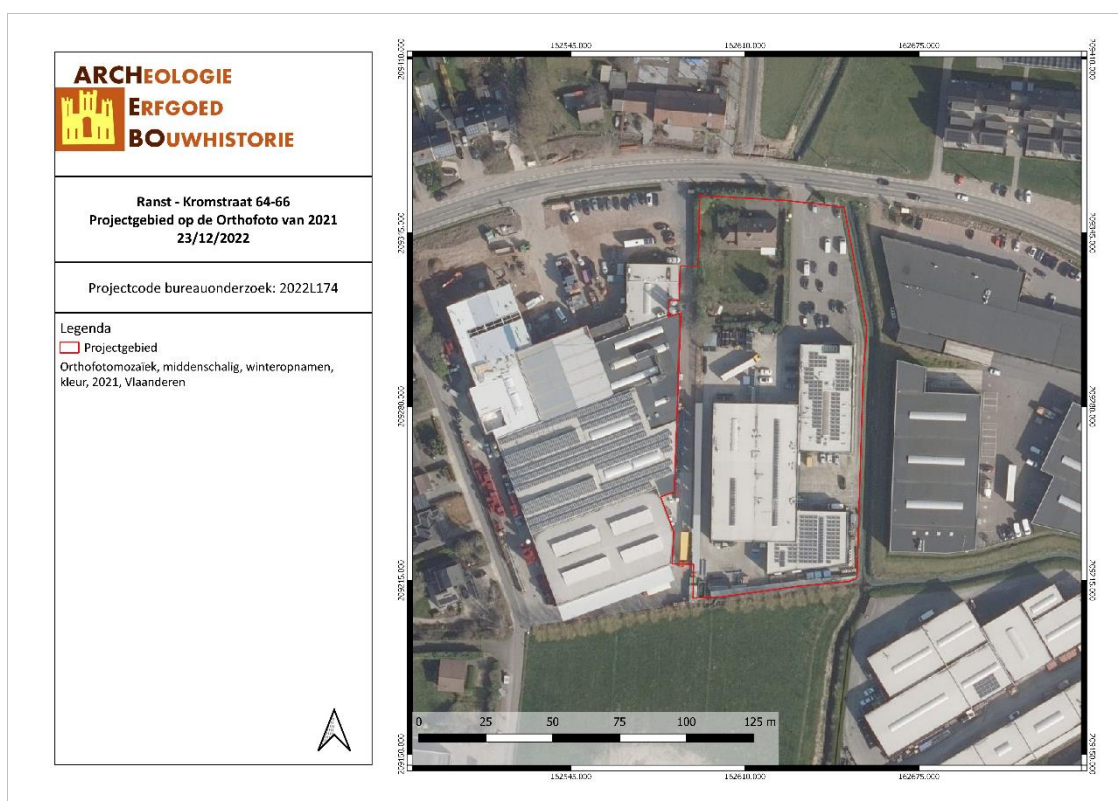
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

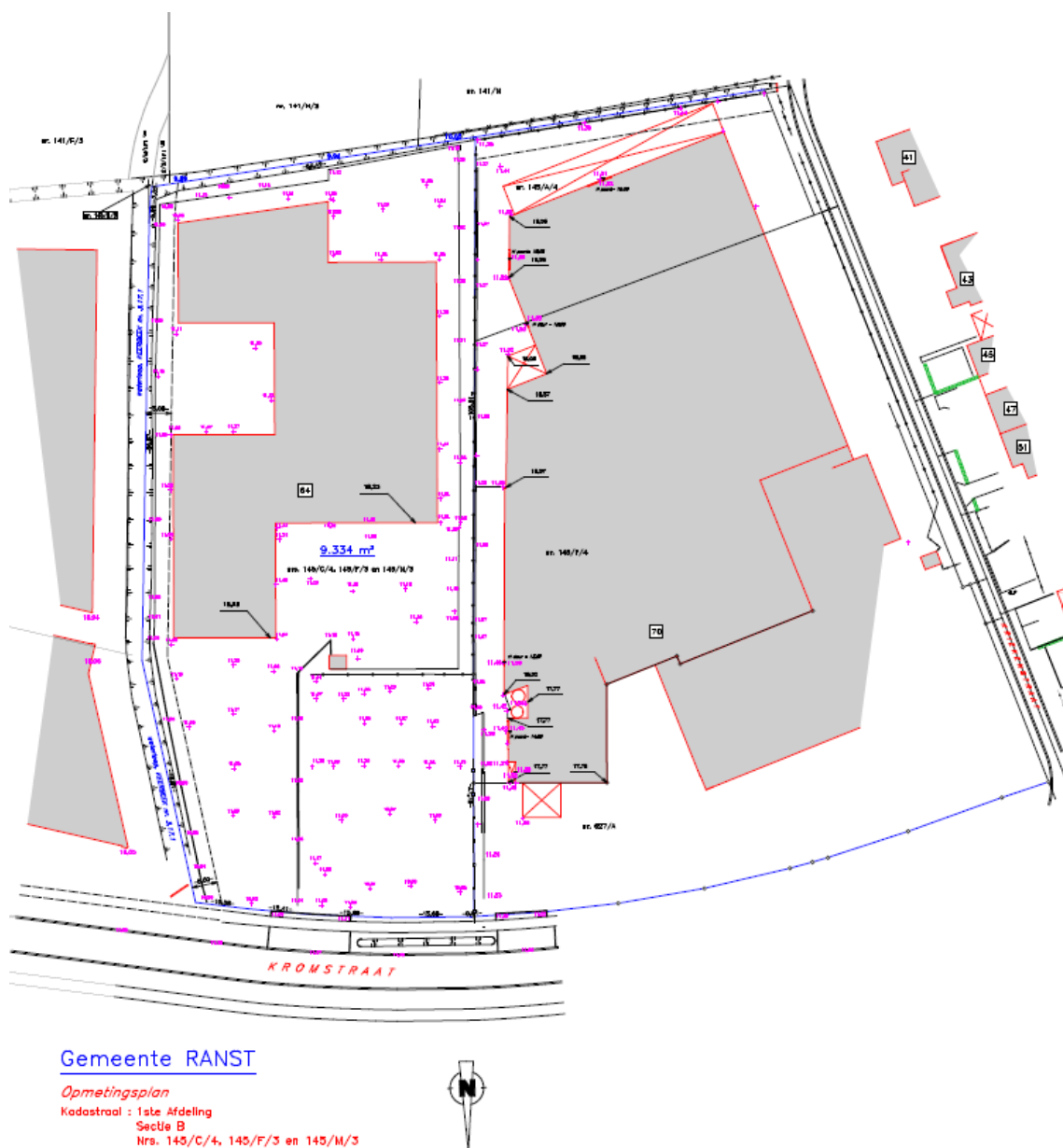
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied grenst in het noorden aan de Kromstraat. Het volledige zuidelijke deel van het projectgebied is verhard en bebouwd met industriële gebouwen (magazijnen, opslagplaatsen). Het noordoostelijke deel is in gebruik als parking. In het noordwesten ligt een woning met tuin. Op de meest recente luchtfoto en op het GRB is deze woning nog aanwezig, maar de woning is inmiddels gesloopt. De industriegebouwen zijn gefundeerd op volle grond, vermoedelijk rond de 70 cm -mV. Of de woning het noordwesten over een kelder beschikte is onbekend. Op het gewestplan ligt het noordelijke deel van het projectgebied binnen woongebied, het zuidelijke deel binnen een zone voor ambachtelijke bedrijven en kmo's.

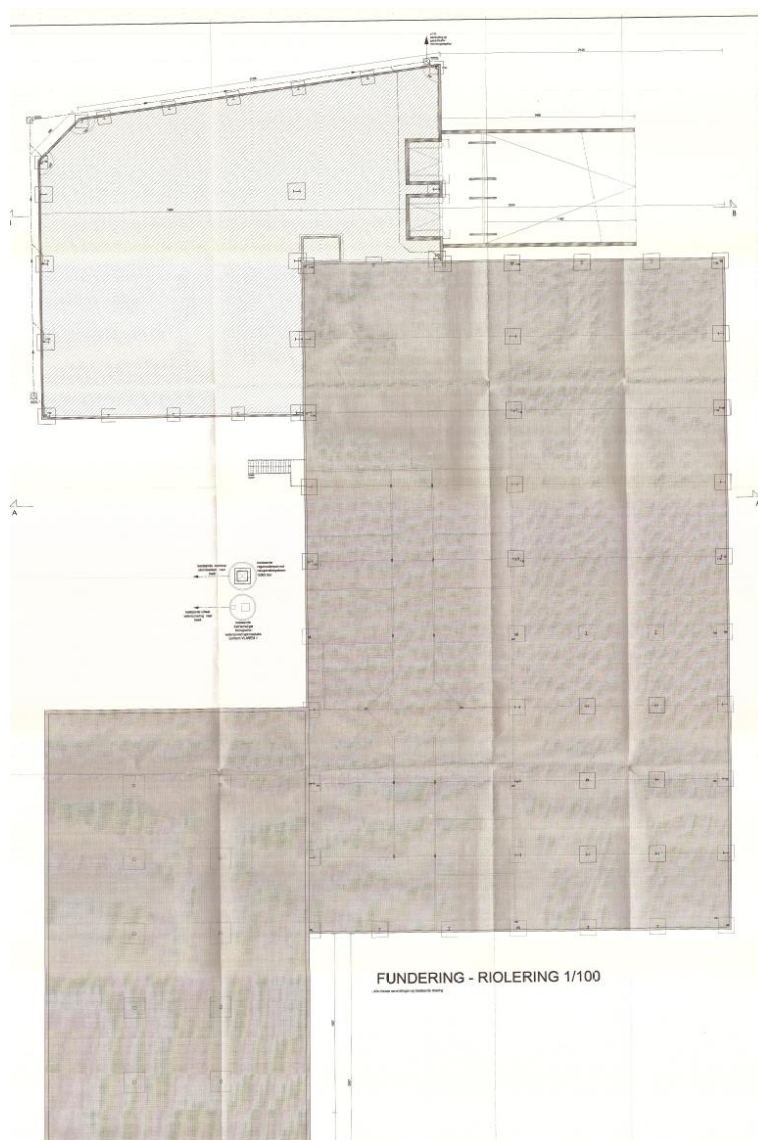

RAKR/23/12/22/3 - Digitale aanmaak

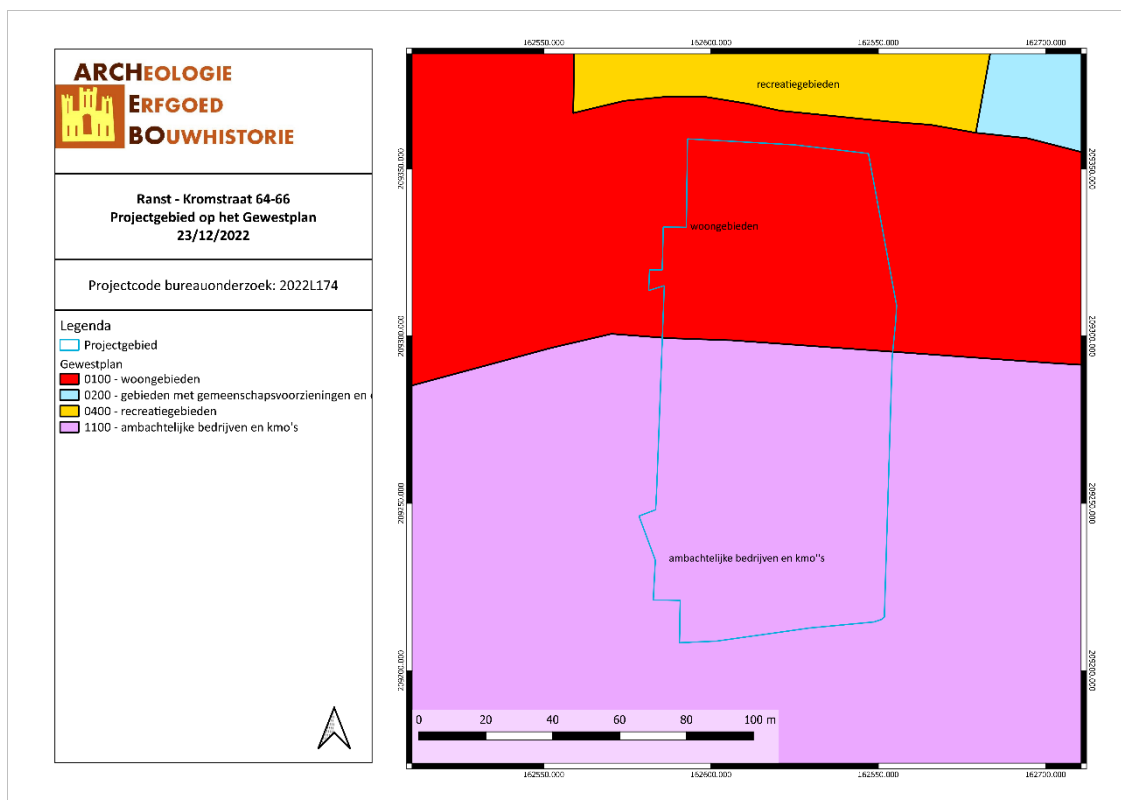
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022)

Figuur 5: Plan van de bestaande toestand (Opdrachtgever, 2022)

Figuur 6: Funderingsplan van de industriegebouwen (Opdrachtgever, 2022)

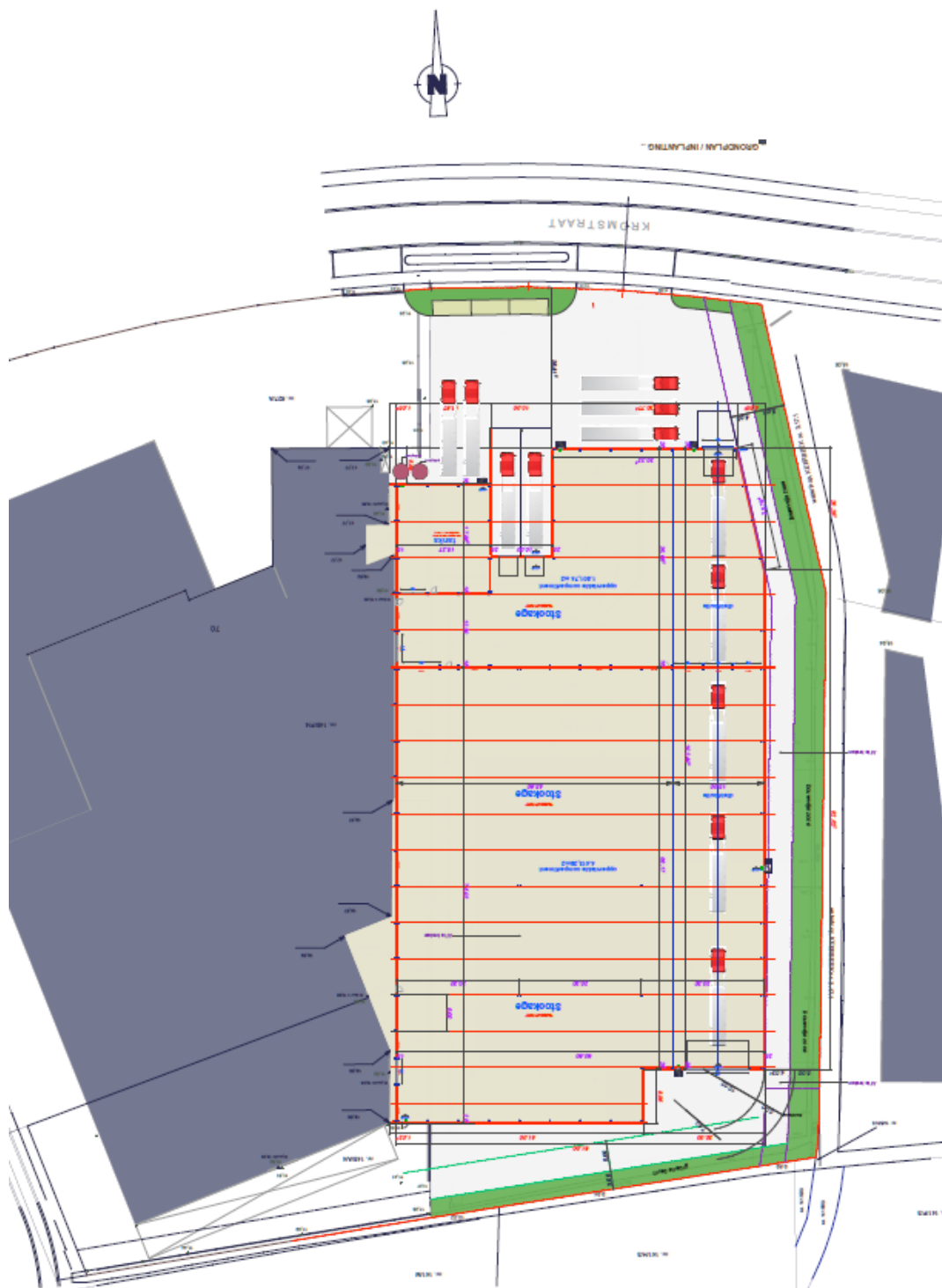

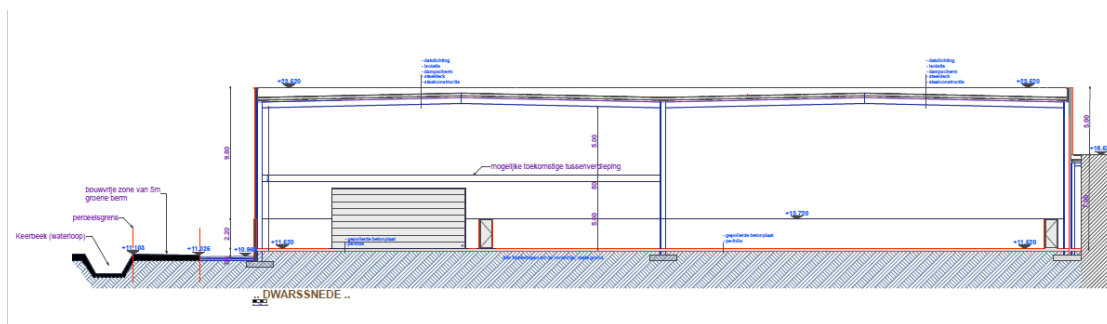
RAKR/23/12/22/4 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022)

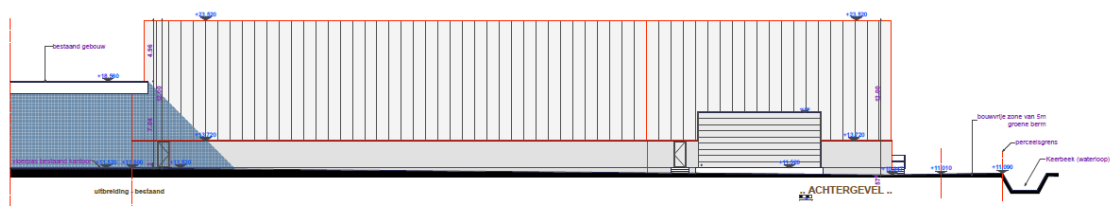
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De huidige bebouwing wordt gesloopt en de verhardingen worden verwijderd. Binnen het projectgebied wordt een groot industriegebouw opgetrokken dat quasi het volledige projectgebied beslaat en in het westen aansluit op het bestaande gebouw. Om deze aansluiting mogelijk te maken wordt het projectgebied ca. 60 cm opgehoogd. De geplande bebouwing wordt gefundeerd op vorstvrije diepte, minimaal 1 m -mV. In het noorden, aan de Kromstraat, wordt parking voorzien. De bodemingreep bedraagt hier ca. 50 cm -mV.

Figuur 9: Snede (Opdrachtgever, 2022)

Figuur 10: Grondplan achtergevel (Opdrachtgever, 2022)

Figuur 11: Grondplan voorgevel (Opdrachtgever, 2022)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

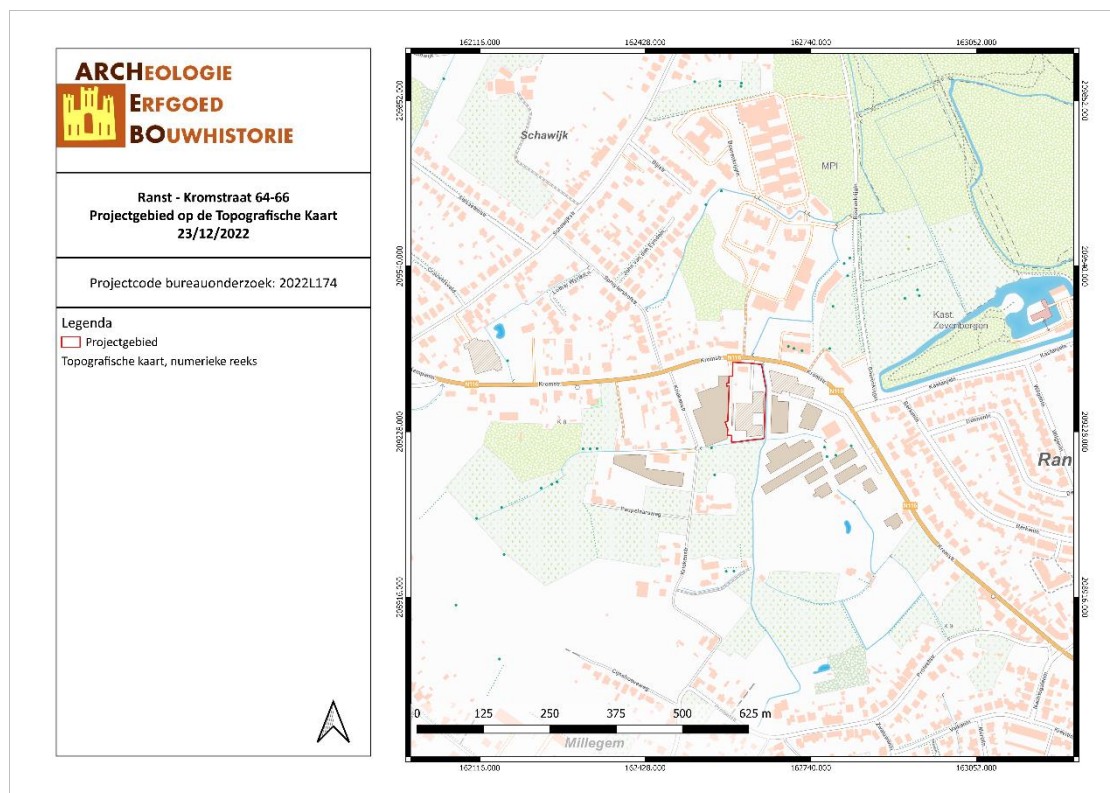
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

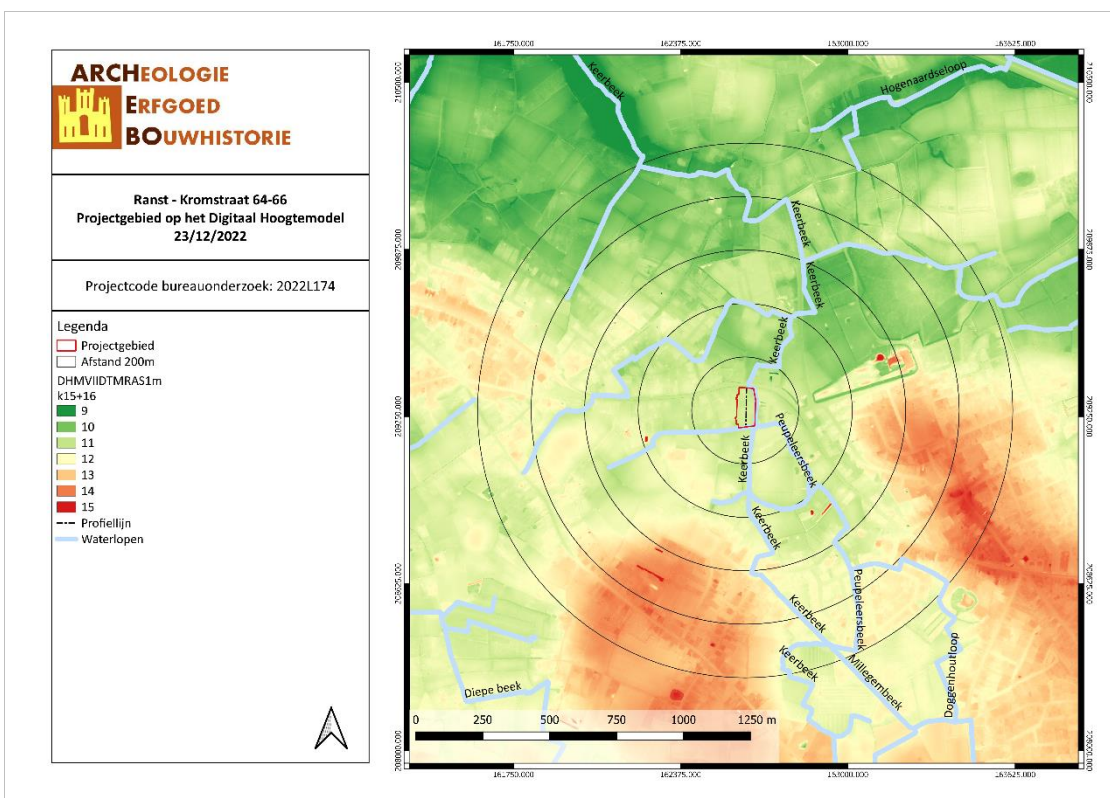
Het projectgebied ligt in Ranst, een gemeente in de provincie Antwerpen. Het wordt in het noorden begrensd door de Kromstraat. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Peupeleersbeek en in het oosten aan de Keerbeek. Beide waterlopen zijn mogelijk niet van natuurlijke oorsprong: ze verschijnen pas op de kaarten uit de 19de eeuw, hebben een vrij rechtlijnige loop en er zijn ter hoogte van deze waterlopen geen fluviatiele afzettingen gekarteerd op de quartairgeologische kaarten. De dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen liggen ca. 650 m naar het noorden. Het projectgebied is relatief laaggelegen, tussen twee lage heuvels ten oosten en ten zuiden ervan (afstand respectievelijk 400 en 600 m). Het projectgebied is vrij vlak en heeft een hoogte tussen 11,20 en 11,40 m TAW.

Het projectgebied ligt niet in een gradiëntzone en is vrij ver verwijderd (meer dan 250 m) van de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop. Tevens liggen de dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen uit het Holoceen op een afstand van ca. 650 m. Het projectgebied ligt ook niet in een gradiëntzone. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite wordt bijgevolg eerder laag ingeschat.

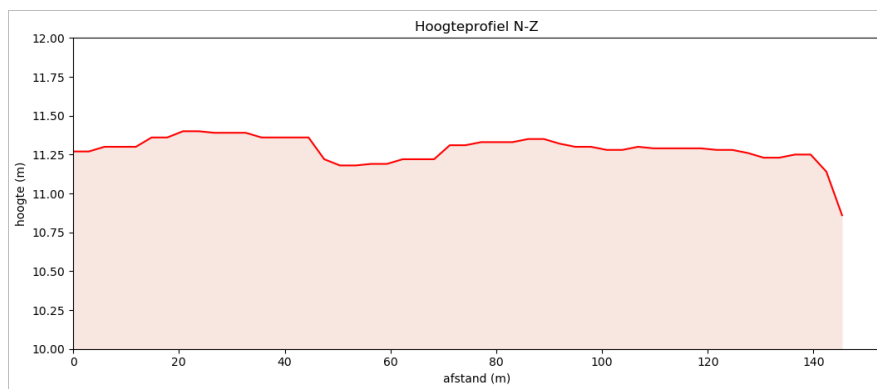
RAKR/23/12/22/5 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/6 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)

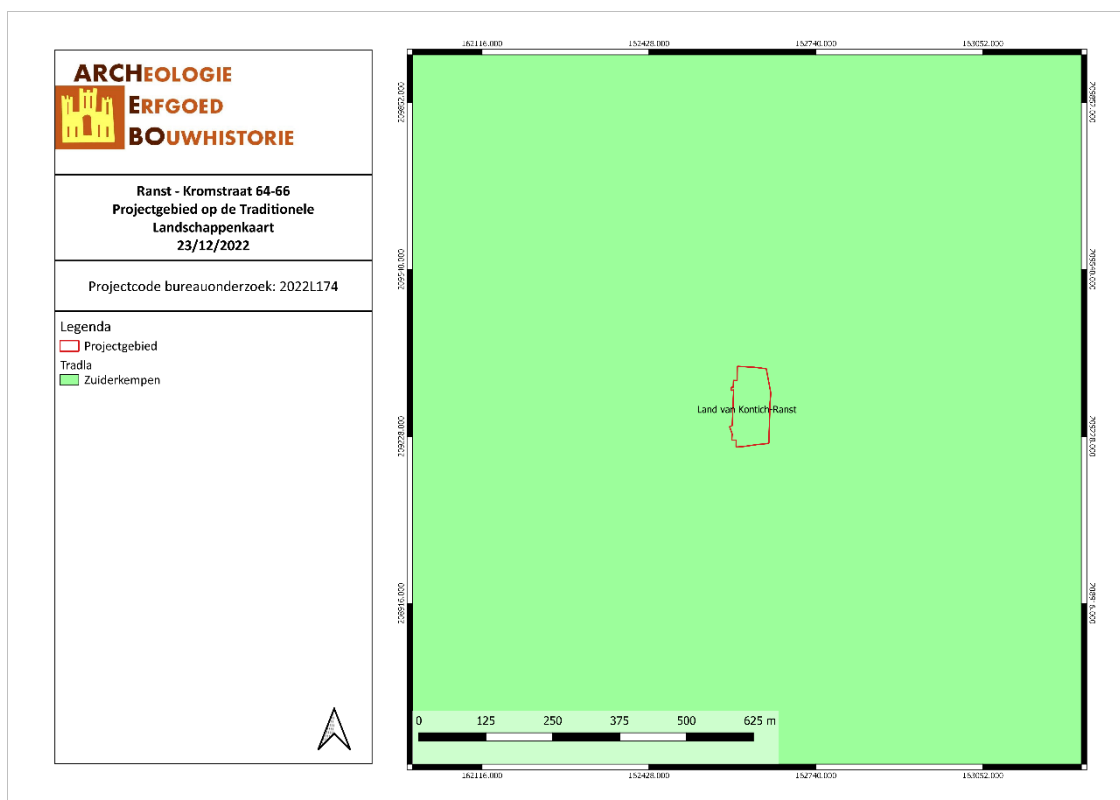

Figuur 14: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in N-Z richting (Geopunt, 2022)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als Zuiderkempem, meer bepaald het Land van Kontich-Ranst.

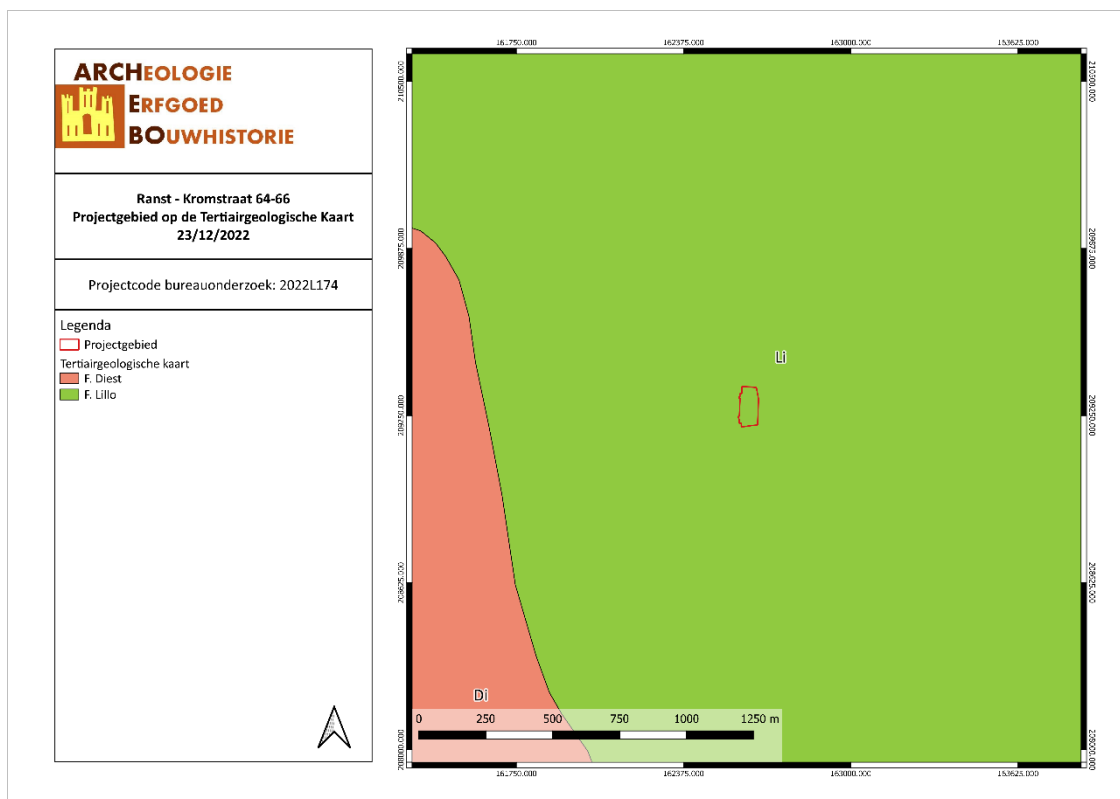

RAKR/23/12/22/7 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Genk aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Het projectgebied bevindt zich binnen de Formatie van Lillo. Deze formatie is opgebouwd uit groen tot grijsbruin fijn zand dat weinig glauconiethoudend is en er komen schelpen voor aan de basis.¹

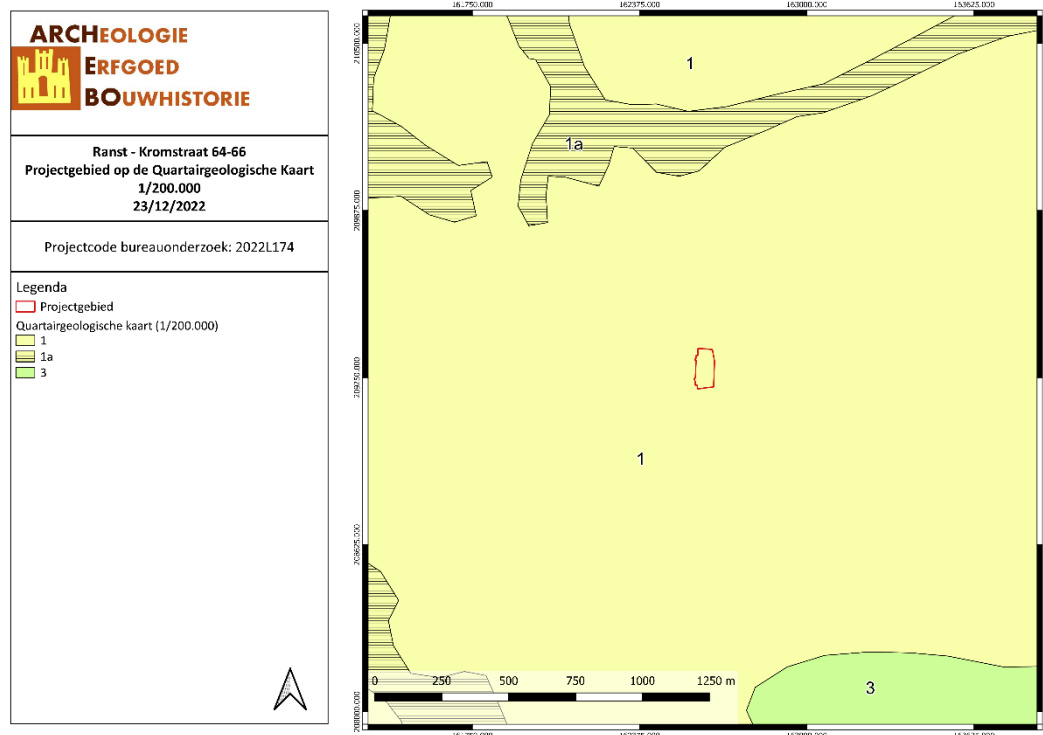
RAKR/23/12/22/8 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)

¹ DOV.

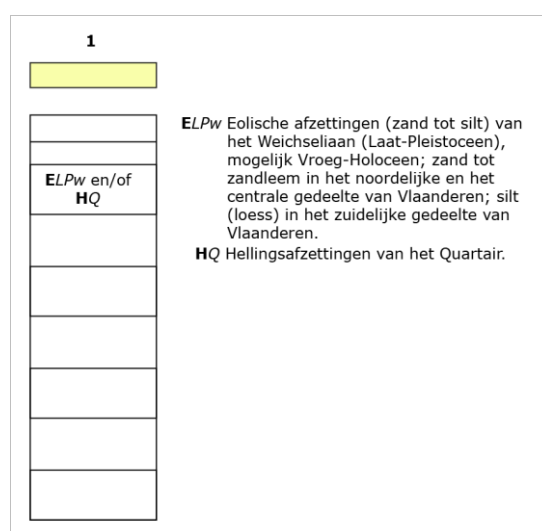
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich binnen type 1. Dit type bestaat uit hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaan deze eolische afzettingen uit zand tot zandleem, in het zuidelijke gedeelte uit silt (loess). Het projectgebied ligt ca. 600 m ten zuiden van de dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen uit het Holoceen.

RAKR/23/12/22/9 - Digitale aanmaak

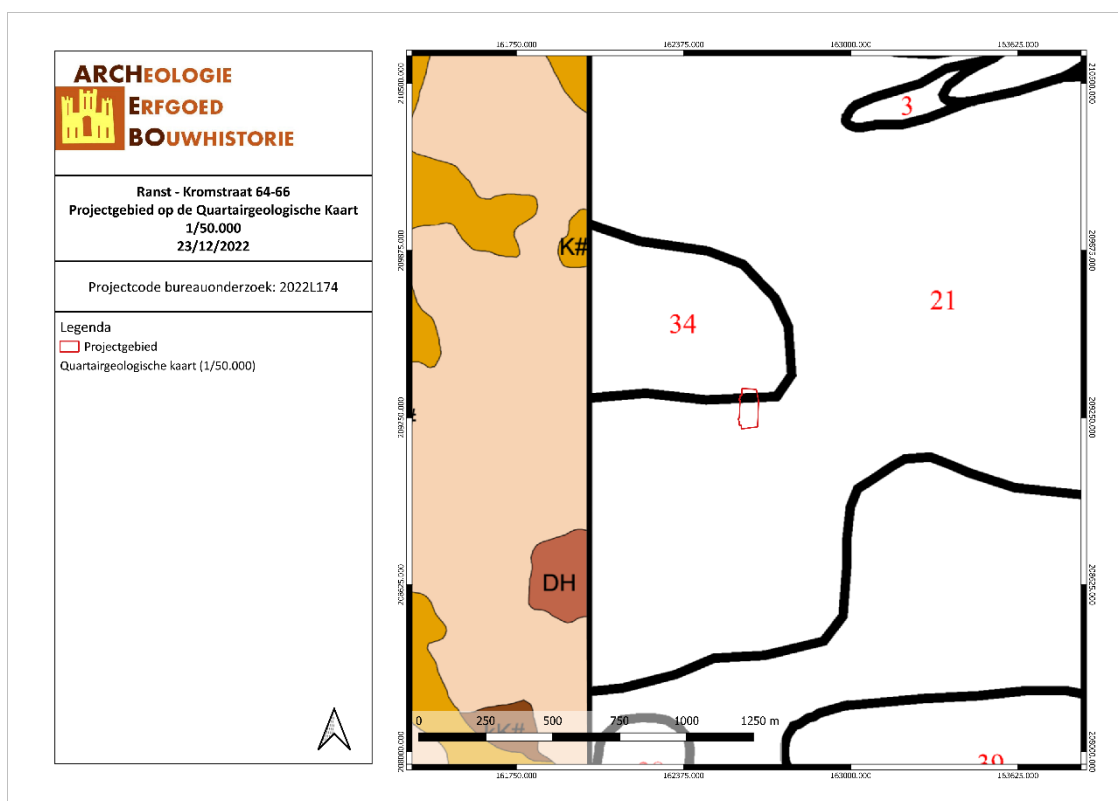
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)

Figuur 18: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2022)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000)² kent het projectgebied hoofdzakelijk type 21. In dit profieltype liggen er bovenop het tertiaire materiaal afzettingen van de eolische Formatie van Wildert. De Formatie van Wildert bestaat uit geel en geelgrijs vrij goed gesorteerd zwaklemig kwartshoudend zand. Het zand is sporadisch grindhoudend, waarschijnlijk door cryoturbatie van onderliggende grindrijke afzettingen. Soms wordt aan de basis een keienlaag aangetroffen. De dikte van deze formatie varieert tussen 1 en 4 m. De formatie werd afgezet tijdens het Pleni-Weichsel, meer bepaald het Brabantiaan.

Het noordelijke deel van het projectgebied valt binnen profieltype 34. Bij dit profieltype liggen er bovenop het tertiaire materiaal eolische zandige deklagen uit het Vroeg- tot Pleni-Weichsel, gevolgd door eolische lemige deklagen uit het Pleni-Weichsel.

RAKR/23/12/22/10 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)

² GOOLAERTS S. & BEERTEN K., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 16 Lier*, Leuven, 2006.

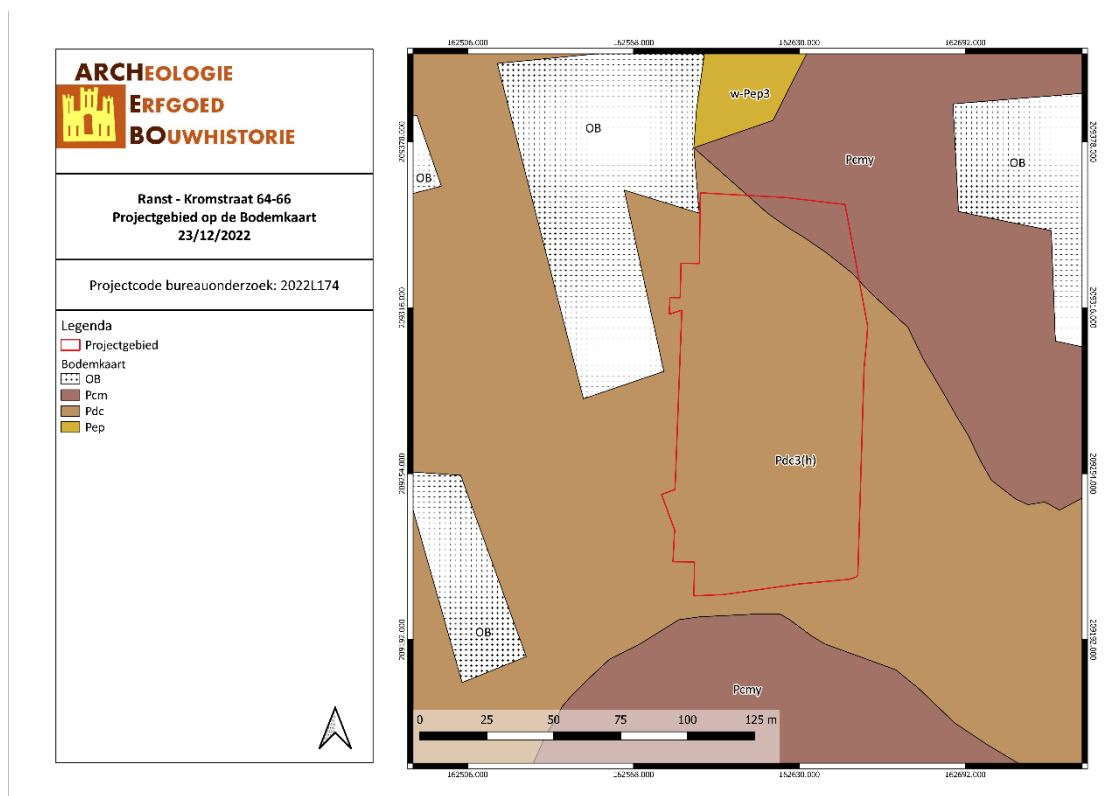
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Op de bodemkaart valt het projectgebied quasi volledig binnen bodemtype Pdc3(h). In de noordoostelijke hoek komt bodemtype Pcmy voor.

Pdc3(h) is een matig natte licht zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde of discontinue textuur B horizont en een dikke humeuze bovengrond. De bouwlaag van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbaar voorkomt is het een klei, of klei-zandsubstraat. De bodems lijden aan wateroverlast gedurende de natte seizoenen vooral bij leem, klei of klei-zandsubstraat. De waterhuishouding is gunstig in de zomer.

Pcmy is een matig droge licht zandleembodem met een dikke antropogene humus A horizont waarbij de sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte. Bij deze plaggenbodems is de humeuze bovengrond meer dan 60 cm dik. Tussen het humeus dek van de Postpodzol en de verbrokkelde Podzol B komt een bruinachtig overgangshorizont voor; bij de plaggenbodem rust het dik humeuze dek, meestal onmiddellijk op een Podzol B. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is gunstig.³

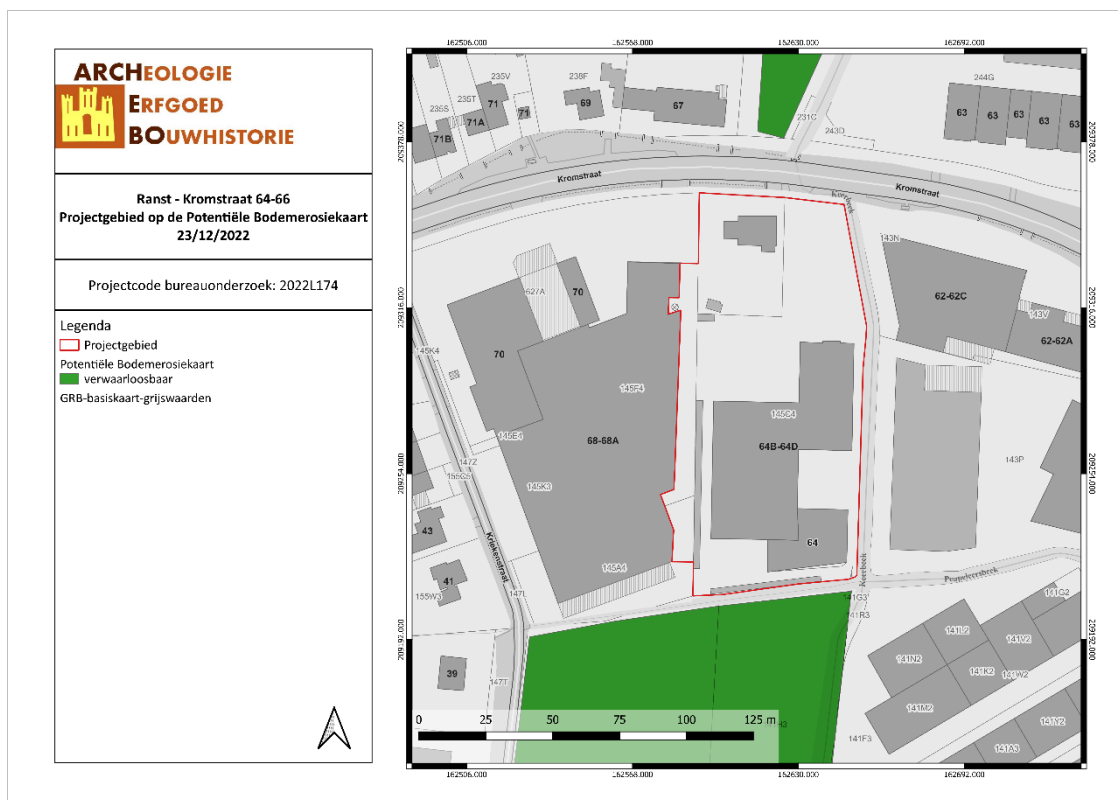
Op de Potentiële bodemerosiekaart werd het projectgebied niet gekarteerd. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen akkerbouw, weiland en andere bebouwing.

RAKR/23/12/22/11 - Digitale aanmaak

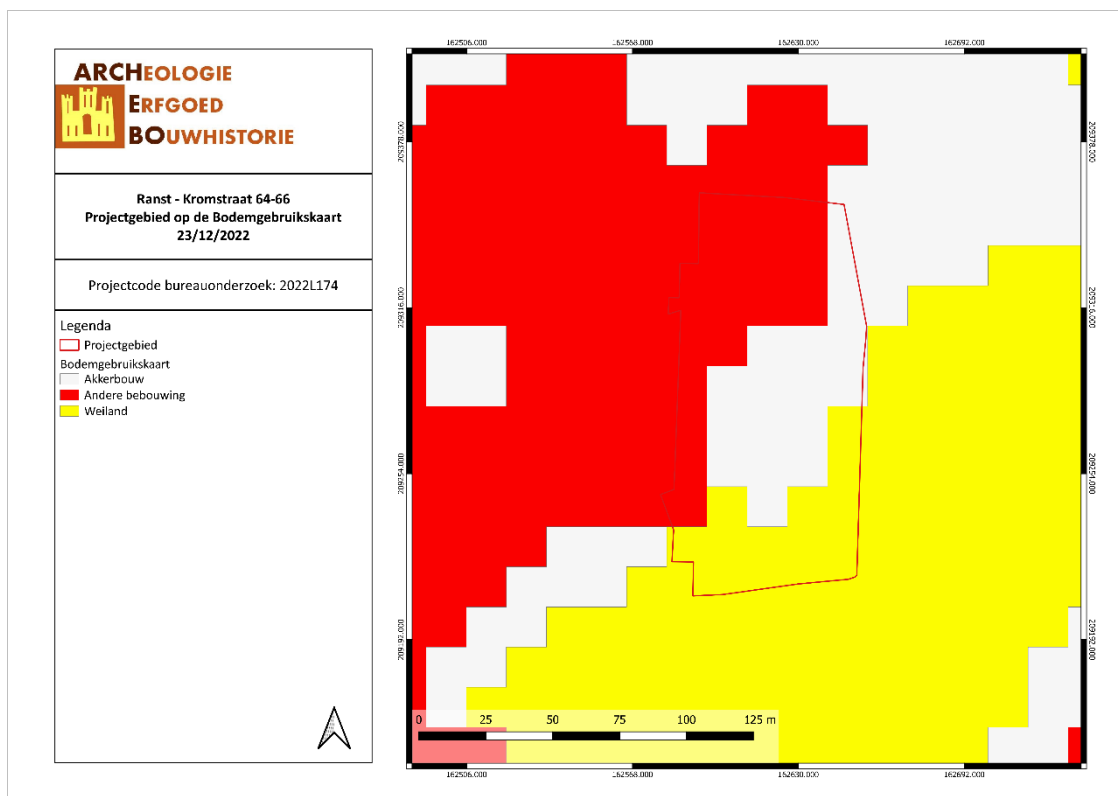
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)

³ VAN RANST E. en SYS C., *Eenduidige Legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1/200.000)*, Gent, 2000.

RAKR/23/12/22/12 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/13 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel 12 locaties in de directe en ruime omgeving. Vanaf het noorden in wijzerzin:

Op enkele velden aan de Schawijkplasweg (CAI 165021) werden Middeleeuwse scherven gevonden door middel van veldkartering.

Het Kasteel van Zevenbergen (CAI 106049) ligt ca. 250 m ten oosten van het projectgebied. De exacte ouderdom van het kasteel is onbekend. Tot de 15de eeuw was het een allodiaal goed. In de 17de eeuw werd het kasteel hersteld/heropgebouwd na verwoestingen in de 16de eeuw. In 1914 werd het kasteel verwoest, de restanten werden gesloopt in 1968. Het voorhof met brug en dienstgebouwen is bewaard gebleven. Enkele meters ten noorden van het kasteeldomein (CAI 222394) werd de vondst van twee blokken blauwe hardsteen (een met een voluut en een met cannelures) gemeld. Deze behoorden waarschijnlijk tot het kasteel.

Ter hoogte van locatie CAI 219483 werden bij een proefsleuvenonderzoek twee fragmenten Neolithisch handgevormd aardewerk en 4 scherven uit de Late Middeleeuwen gevonden.

Enkele meters ten oosten van de voorgaande locatie werd een opgraving uitgevoerd (CAI 101071). Er werden vondsten, sporen en structuren uit diverse perioden teruggevonden: een boordschrabber uit het Middenpaleolithicum, 2 kringgreppels en een grafkuil uit het Late Neolithicum, twee poelvormige kuilen uit de Late Bronstijd, een tweebeukig woonstalhuis en een poelvormige afvalkuil uit de Midden-IJzertijd, paalkuilen, greppels en een tweebeukige plattegrond uit de Late IJzertijd, 2 tweebeukige plattegronden en restanten van twee bijgebouwen uit de overgang van de Late IJzertijd en de Romeinse Tijd, een afval- en een waterkuil en twee perceelsgreppels uit de Romeinse Tijd, een Middeleeuws wegtracé en grote rechthoekige kuilen (vermoedelijk voor tuinaanleg) uit de 18de eeuw.

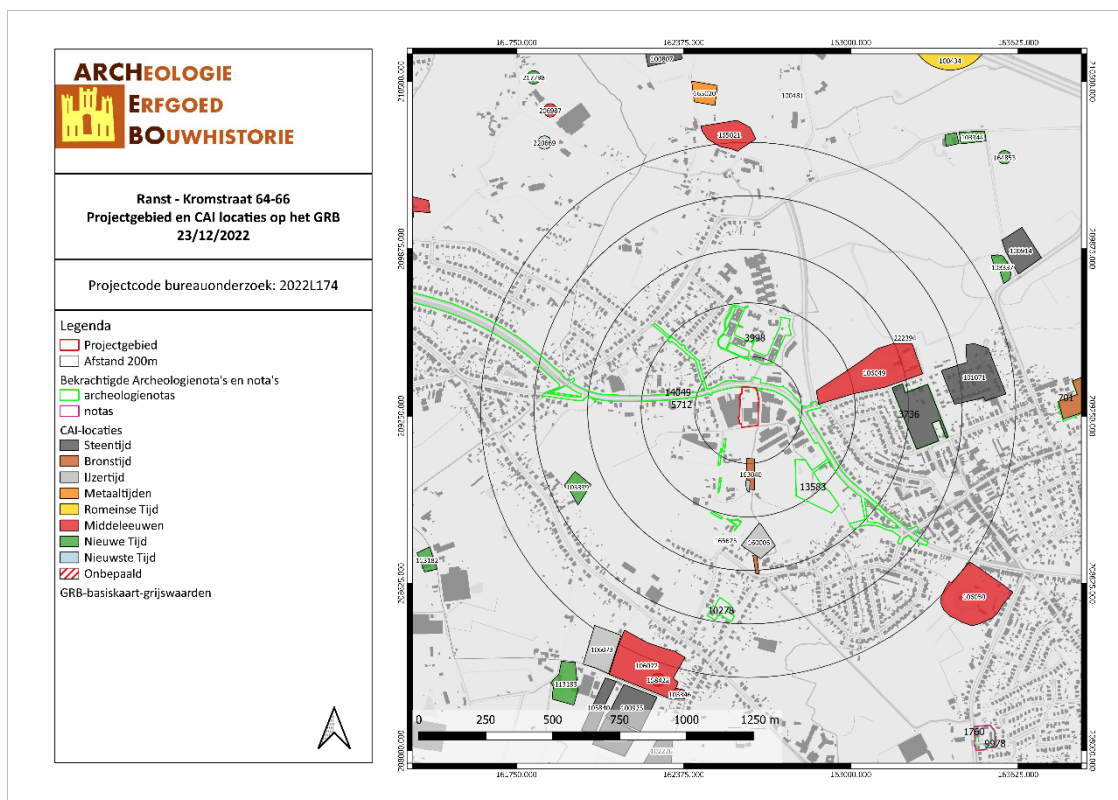
Ca. 1 km ten zuidoosten van het projectgebied ligt Kasteel Doggenhout (CAI 106050). Op deze locatie ligt een kasteel met een donjon uit de 14de eeuw. In de 17de eeuw werd het kasteel grondig herbouwd. Tot in de 17de eeuw waren er twee donjons, waarvan een vrijstaand op een motte.

Tijdens een proefsleuvenonderzoek (CAI 160005) ca. 430 m ten zuiden van het projectgebied werden sporen uit de IJzertijd en de Middeleeuwen aangetroffen. De daaropvolgende opgraving (CAI 163040) bracht en grote hoeveelheid sporen aan het licht: 7 spiekers uit de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd en 21 paalkuilen en 1 kuil uit dezelfde periode. Vermoedelijk bevinden er zich rond deze zone nog huisplattegronden. Er werden ook enkele perceelsgreppels en kuilen uit de Late Middeleeuwen gevonden.

CAI 165675 heeft betrekking op een bunker (connectiekamer) uit de KW-linie, gebouwd tijdens het Interbellum.

Ca. 950 m ten zuiden van het projectgebied werden via veldkartering scherven uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd gevonden (CAI 106072). In het aangrenzende veld (CAI 106073) werden handgevormde scherven uit de metaaltijden, scherven uit de Middeleeuwen en musketkogels uit de Nieuwe Tijd gevonden.

CAI 103339, 650 m naar het zuidwesten, heeft betrekking op een cijnshoeve uit de 16de – 17de eeuw.

RAKR/23/12/22/14 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied werden 5 archeologienota's en een nota opgesteld.

In het noorden grenst het projectgebied aan een archeologienota die werd opgemaakt door de VUHbs (id 14049). Op deze locatie worden wegenis- en rioleringswerken uitgevoerd. Omdat de geplande werkzaamheden slechts een kleine impact hebben ter hoogte van de wegen wordt het kennispotentieel hier laag ingeschat. Er werden 4 zones geselecteerd waarvoor het kennispotentieel hoger is en in deze zones werd vervolgonderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek aanbevolen.⁴ Voor bijna hetzelfde onderzoeksgebied werd in 2017 reeds een archeologienota opgesteld (id 5712).⁵

Ongeveer 240 m ten noordoosten van het projectgebied werd een archeologienota opgesteld door Fodio (id 3998) voor de nieuwbouw van een dienstverleningscentrum. Uit het bureauonderzoek bleek dat de topografische en bodemkundige eigenschappen van het terrein niet gunstig waren voor bewoning in het verleden o.w.v. de natte bodem. De archeologische verwachting werd laag ingeschat.⁶

Ca. 430 m ten zuidoosten van het projectgebied werd een archeologienota gemaakt door Lares (id 13583). Op deze locatie worden enkele nieuwe gebouwblokken opgetrokken. Op basis van het bureauonderzoek werd de verwachting voor het aantreffen van steentijdsites middelhoog ingeschat, voor sites van het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen middelhoog en voor recentere sites laag.⁷

Voor een terrein ca. 200 m ten westen van het projectgebied werd een archeologienota opgemaakt door Archebo (id 20639)⁸. Op basis van het bureauonderzoek konden er sporensites verwacht worden.

⁴ T. BEUKELAAR-VAN GULIK, G. BOREEL en M. GROENHUIJZEN, *Ranst/Wommelgem – Collector fase 2 (20.398)*, Amsterdam, 2020.

⁵ T. BEUKELAAR-VAN GULIK en G. BOREEL, *Ranst/Wommelgem – Collector fase 2 (20.398)*, Amsterdam, 2017.

⁶ M. ARCKENS en J. DE BEENHOUWER, *Ranst Boerenkrijglaan 25*, Wijnegem, 2017.

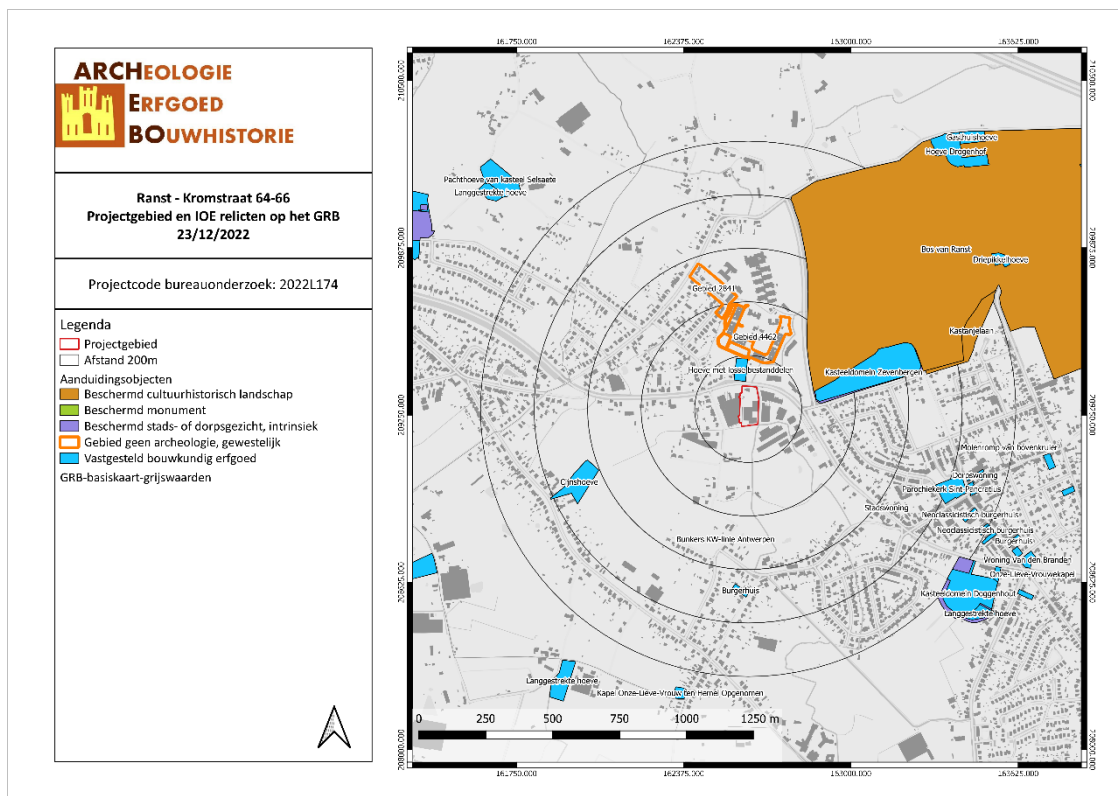
⁷ E.N.A. HEIRBOUT en C. DOCKX, *Nieuwbouw aan de Kromstraat te Ranst*, LARes-rapport 201, Zoersel, 2020.

⁸ CLAESEN J., VAN GENECHTEN B., BOUCKAERT K. & GEELLEN N., *Archeologienota Ranst – Kromstraat*, Kortenaeken, 2021.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek (id 21909)⁹ werden er 2 grachten uit de Nieuwe Tijd en recente verstoringen aangetroffen.

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹⁰ Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

RAKR/23/12/22/15 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)

⁹ CLAESEN J. & GEELN N., *Nota Ranst - Kromstraat*, Kortenaen, 2022.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Historische situering¹¹

Ranst wordt voor het eerst vermeld in 1140. Het maakte deel uit van de meierij Zandhoven in het markgraafschap Antwerpen. Ranst, Berchem en het grootste gedeelte van Mortsel waren reeds in de 12de eeuw in het bezit van de familie Berthout. Voor 1186 werd te Ranst-Millegem de erfdeling doorgevoerd van het bezit van Arnould I van Berchem tussen de drie broers Arnoldus, Walter (of Willem of Wouter) en Nicolaas van Ranst. De gronden werden in drie loten verdeeld, wat een ontdebelling van het allodiaal goed Ranst tot gevolg had. Ranst moet op een bepaald ogenblik aan het feodaal hof van Brabant gekomen zijn want in 1351 deed Costin I van Berchem leenverhef voor een leengoed te Berchem en te Ranst namelijk Doggenhout. In 1505 verkocht Filips de Schone de hoge en middelbare heerlijkheid van Ranst-Millegem aan Jan van Lyere (of Liere), heer van Doggenhout, terwijl de lage gerechtigheid in handen kwam van de heer van Zevenbergen.

Door kerstening ontstond een eerste parochie Millegem, vermeld vanaf 1202. Ranst was eerst een gehucht dat onder de bescherming stond van kasteel Doggenhout. Het werd in 14de eeuw centrum van de heerlijkheid, gevolgd door oprichting van een kerk en een parochie. De parochie Ranst was afhankelijk van het aartsdiakonaat Antwerpen en bisdom Kamerijk.

Ranst bleef een landbouwgemeente met nagenoeg ontbrekende nijverheid. Specialisatie in tuinbouw en veeteelt ontstond door de stijgende vraag vanuit Antwerpen in de 20ste eeuw. Het dorp ontwikkelde zich de laatste jaren tot woonforensengemeente.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

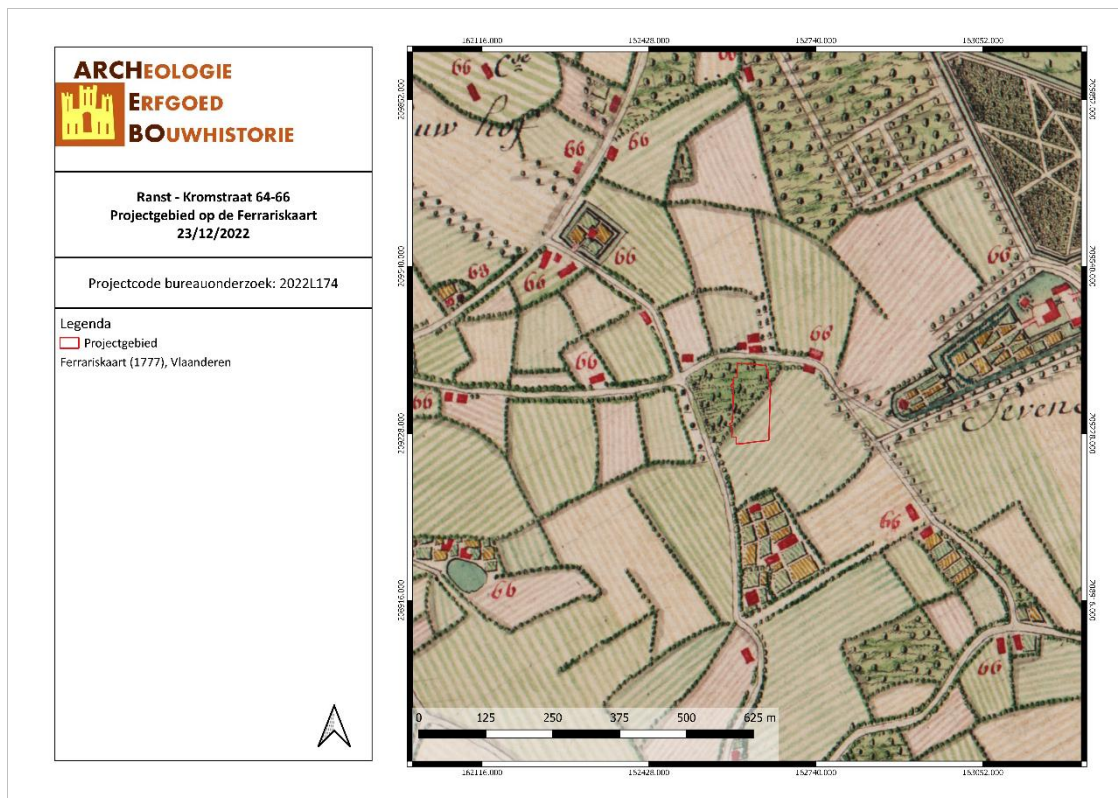
Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.¹²

De Villaretkaart (ca. 1745-48) is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de Ferrariskaart (ca. 1777) grenst het projectgebied in het noorden aan een weg die overeenkomt met de huidige Kromstraat. Het projectgebied is gelegen in een agrarisch landschap dat wordt gekenmerkt door verspreide bebouwing en met hagen omzoomde landbouwpercelen. Het noordwesten is in gebruik als bos/boomgaard, het

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ranst [online] <https://id.erfgoed.net/themas/13694> (Geraadpleegd op 20-10-2021)

¹² 'Villaretkaart', in *Wikipedia*, 6 februari 2020, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>; 'Ferrariskaarten', in *Wikipedia*, 26 december 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

zuidoosten als akkerland. Aan de overzijde van de weg lag een hoeve met enkele bijgebouwen. Ca. 240 m naar het oosten ligt Kasteel Zevenbergen en 320 m ten noordoosten van het projectgebied lag een site met walgracht.

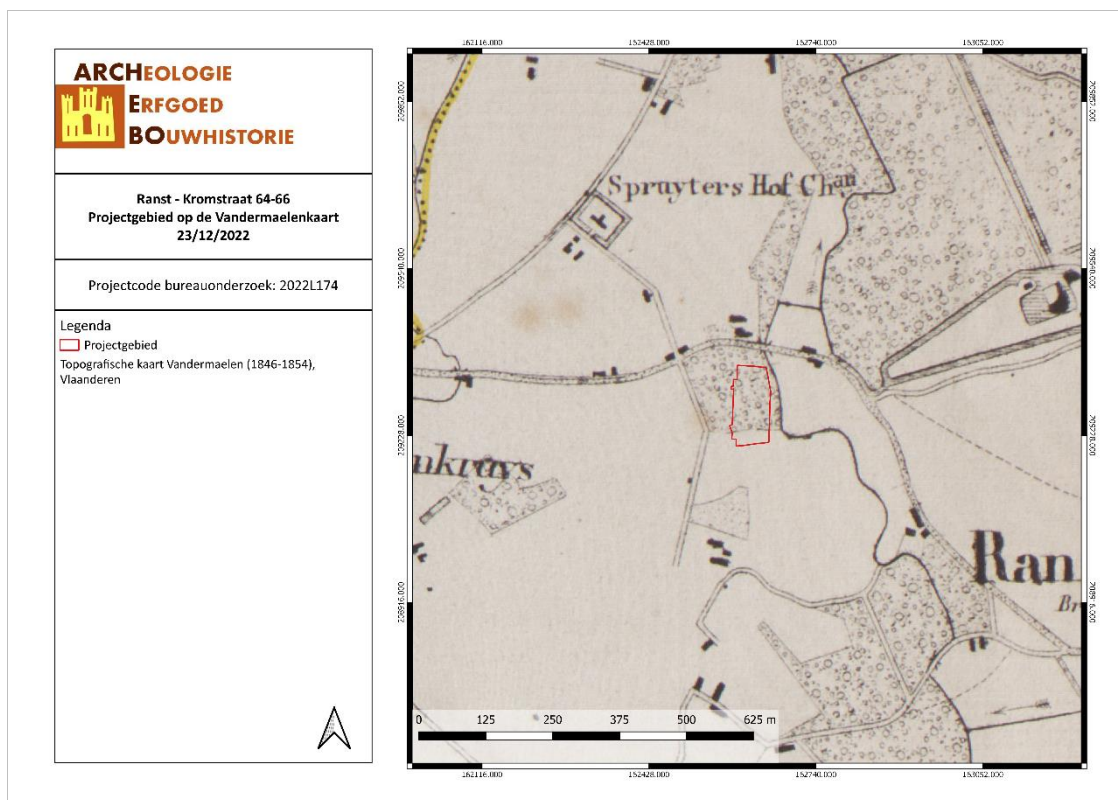
RAKR/23/12/22/16 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹³ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

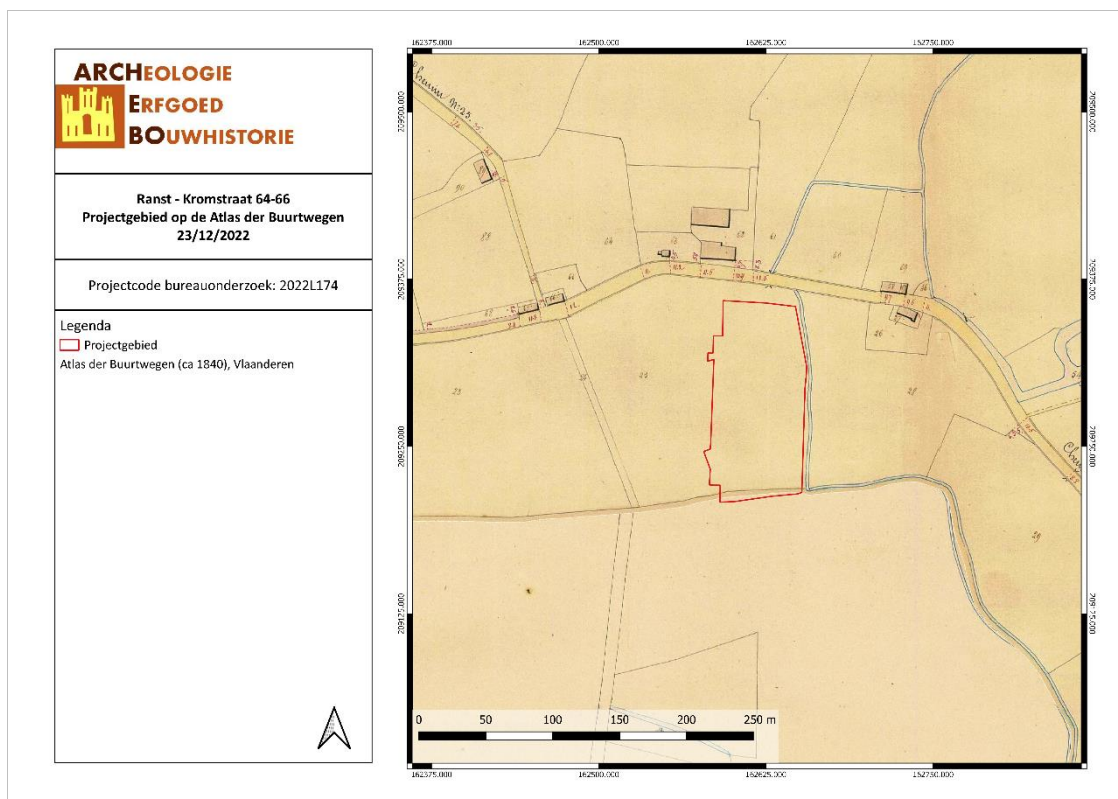
Op de Vandermaelenkaart is de situatie erg gelijkaardig met de Ferrariskaart. Het projectgebied is nu wel bijna volledig bedekt met loofbos. De Keerbeek ten oosten van het projectgebied verschijnt voor het eerst op deze kaart. De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied onbebouwd is. De Kromstraat wordt aangeduid als chemin nr. 1. De algehele situatie is gelijkaardig met de oudere kaarten. De Popp-kaart toont eenzelfde beeld. Ook op de topografische kaart van 1873 is de situatie niet veranderd.

¹³ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

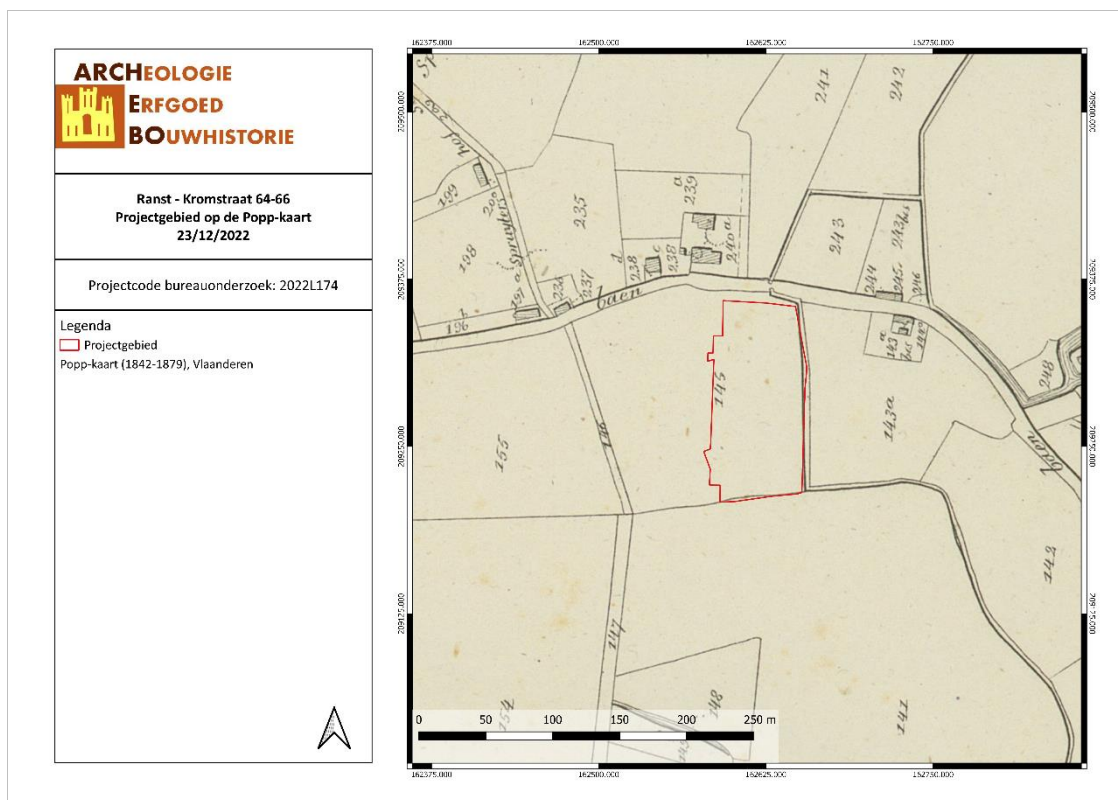
RAKR/23/12/22/17 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/18 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022)

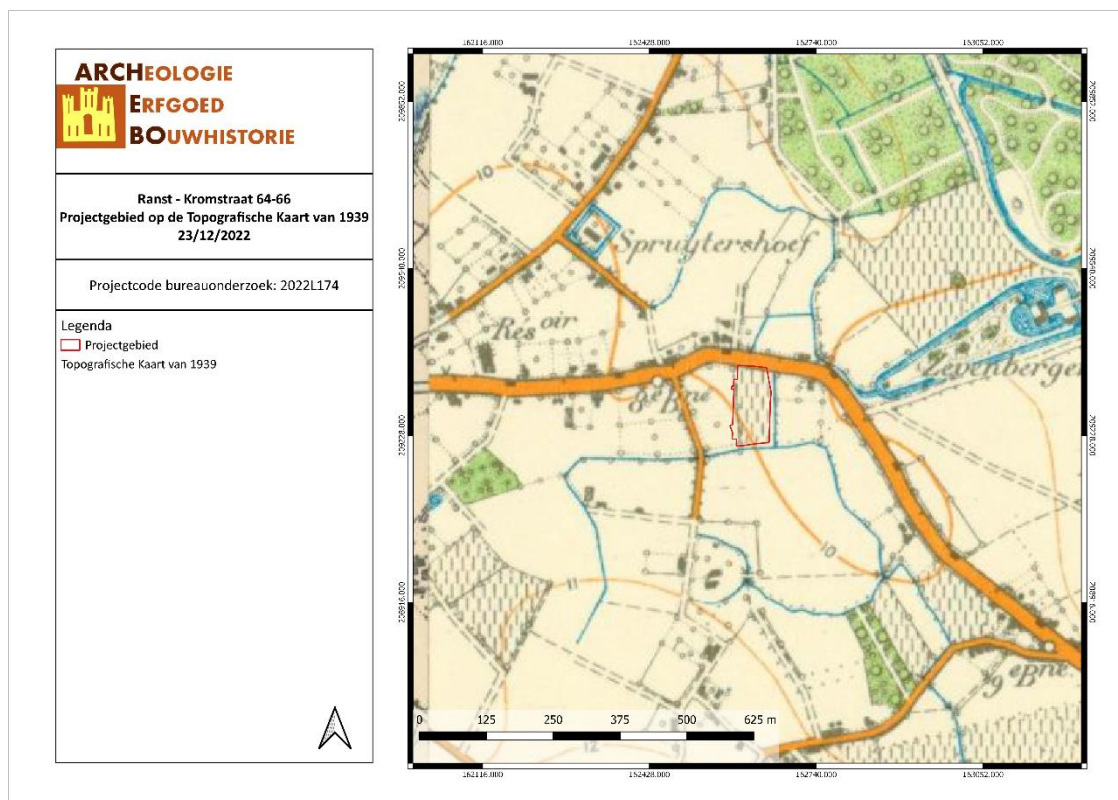

RAKR/23/12/22/19 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)

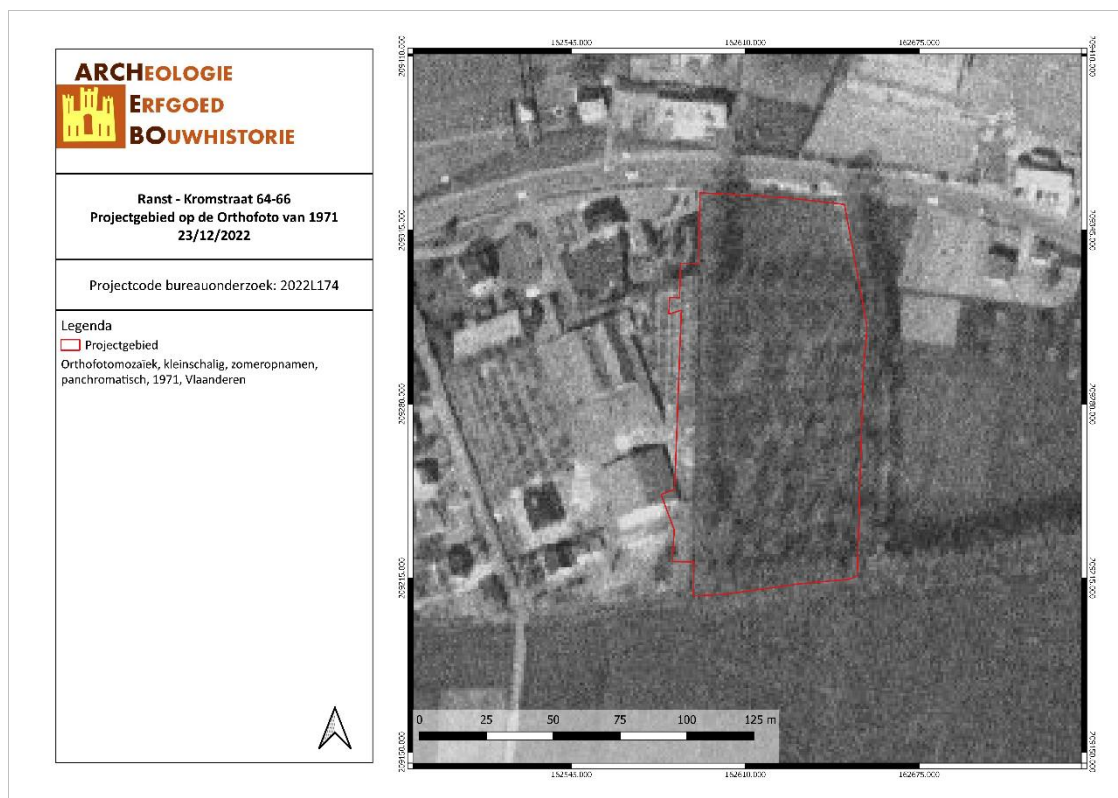
Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaart van 1939 verschijnt de Peupeleersbeek ten zuiden van het projectgebied voor het eerst.

Op de luchtfoto van 1971 is het projectgebied nog steeds bedekt met bomen. Op het aangrenzend perceel in het westen werden industriegebouwen opgetrokken. Op de luchtfoto van 2000-2003 is de huidige situatie met de verhardingen, industriegebouwen en de woning in het noordwesten zichtbaar. Op de luchtfoto van 2005-2007 werd het laatste gebouw in de zuidoostelijke hoek opgetrokken.

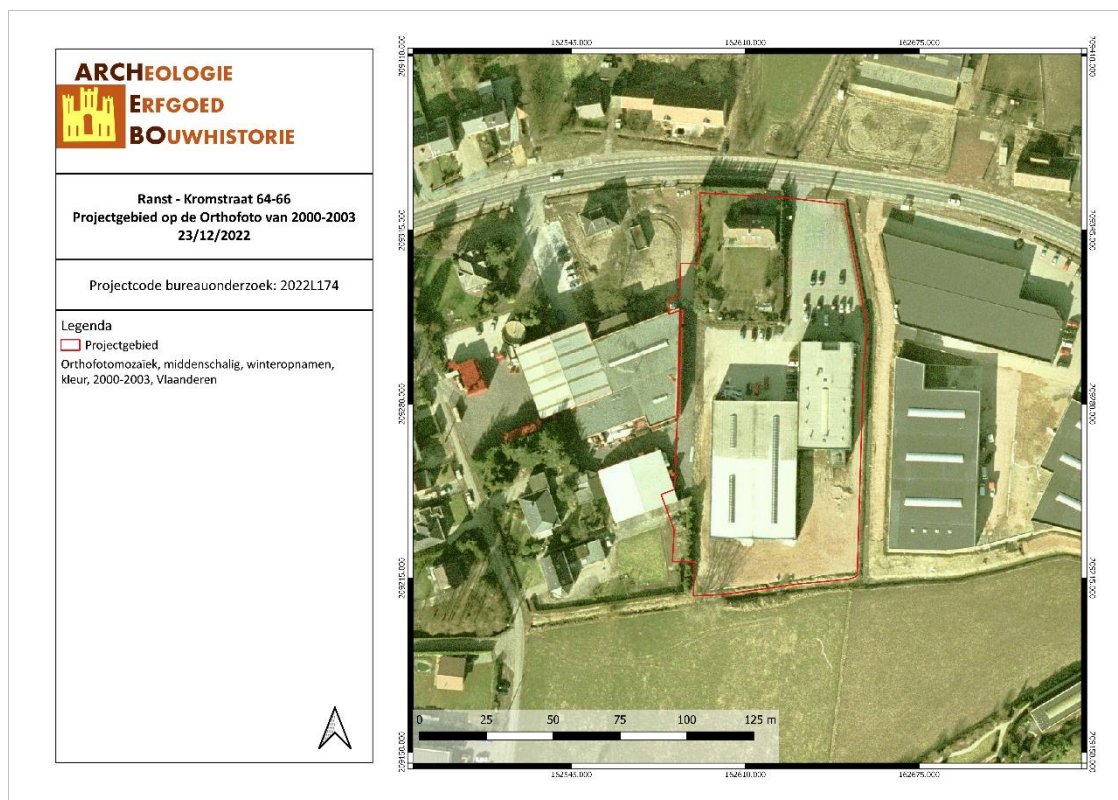
RAKR/23/12/22/20 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2022)

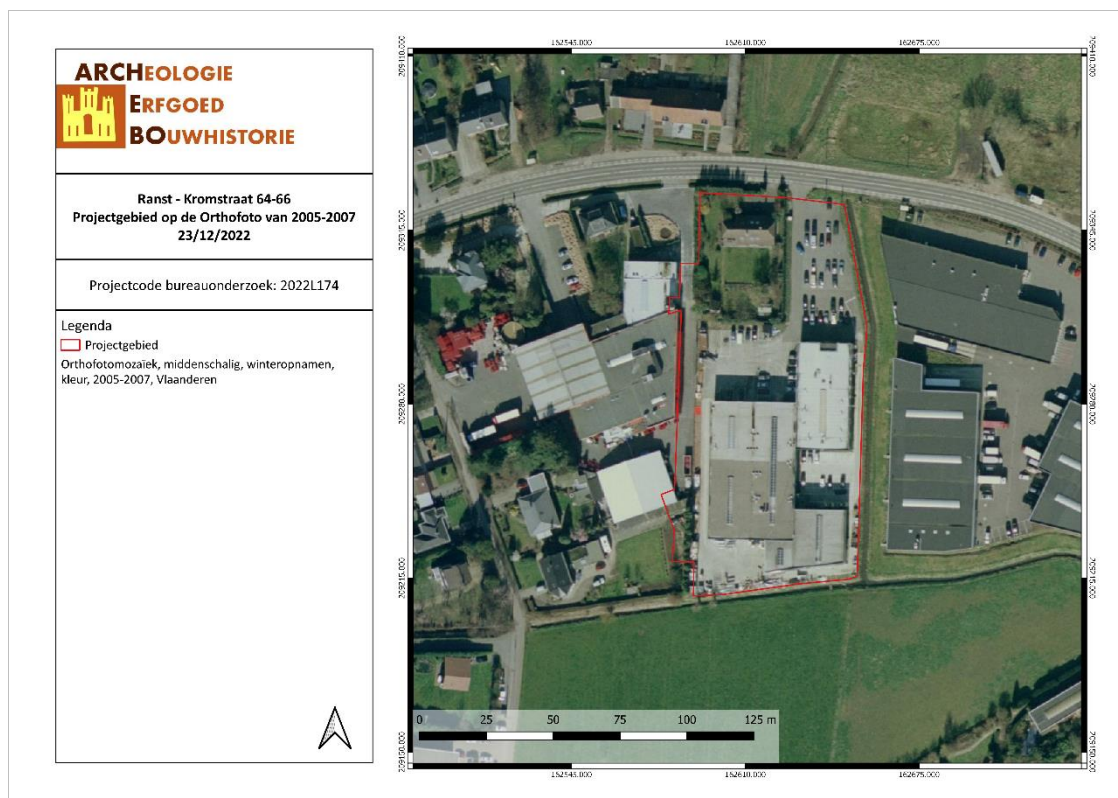

RAKR/23/12/22/21 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/22 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022)

RAKR/23/12/22/23 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2022)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Op de bodemkaart valt het projectgebied quasi volledig binnen bodemtype Pdc3(h). In de noordoostelijke hoek komt bodemtype Pcmy voor. Pdc3(h) is een matig natte licht zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde of discontinue textuur B horizont en een dikke humeuze bovengrond. De bouwlaag van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbaar voorkomt is het een klei, of klei-zandsubstraat. Pcmy is een matig droge licht zandleembodem met een dikke antropogene humus A horizont waarbij de sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte. Bij deze pluggenbodems is de humeuze bovengrond meer dan 60 cm dik. Tussen het humeus dek van de Postpodzol en de verbrokkelde Podzol B komt een bruinachtig overgangshorizont voor; bij de pluggenbodem rust het dik humeuze dek, meestal onmiddellijk op een Podzol B. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

Het projectgebied ligt in Ranst, een gemeente in de provincie Antwerpen. Het wordt in het noorden begrensd door de Kromstraat. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Peupeleersbeek en in het oosten aan de Keerbeek. Beide waterlopen zijn mogelijk niet van natuurlijke oorsprong: ze verschijnen pas op de kaarten uit de 19de eeuw, hebben een vrij rechtlijnige loop en er zijn ter hoogte van deze waterlopen geen fluviatiele afzettingen gekarteerd op de quartairgeologische kaarten. De dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen liggen ca. 650 m naar het noorden. Het projectgebied is relatief laaggelegen, tussen twee lage heuvels ten oosten en ten zuiden ervan (afstand respectievelijk 400 en 600 m). Het projectgebied is vrij vlak en heeft een hoogte tussen 11,20 en 11,40 m TAW.

Het projectgebied ligt niet in een gradiëntzone en is vrij ver verwijderd (meer dan 250 m) van de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop. Tevens liggen de dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen uit het Holoceen op een afstand van ca. 650 m. Het projectgebied ligt ook niet in een gradiëntzone. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite wordt bijgevolg eerder laag ingeschat.

Op basis van de cartografische informatie kon achterhaald worden dat het projectgebied onbebouwd bleef tot de vroege 21ste eeuw. Alle huidige bebouwing werd opgetrokken sinds 2000. De industriegebouwen zijn gefundeerd op volle grond, vermoedelijk rond de 70 cm -mV. Of de woning het noordwesten over een kelder beschikte is onbekend.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Op verschillende locaties werden veldkarteringen uitgevoerd. Hierbij werden scherven uit de metaaltijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en musketkogels gevonden. In de buurt liggen ook twee kastelen: Kasteel van Zevenbergen gaat terug tot de 15de eeuw en Kasteel Doggenhout tot de 14de eeuw. Tijdens 4 archeologisch onderzoeken in de omgeving werden fragmenten Neolithisch aardewerk en Middeleeuwse scherven gevonden; vondsten, sporen en structuren uit diverse perioden teruggevonden: een boordschrabber uit het Middenpaleolithicum, 2 kringgreppels en een grafkuil uit het Late Neolithicum, twee poelvormige kuilen uit de Late Bronstijd, een tweebeukig woonstalhuis en een poelvormige afvalkuil uit de Midden-IJzertijd, paalkuilen, greppels en een tweebeukige plattegrond uit de Late IJzertijd, 2 tweebeukige plattegronden en restanten van twee bijgebouwen uit de overgang van de Late IJzertijd en de Romeinse Tijd, een afval- en een waterkuil en twee perceelsgreppels uit de Romeinse Tijd, een Middeleeuws wegtracé en grote rechthoekige kuilen (vermoedelijk voor tuinaanleg) uit de 18de eeuw; 7 spiekers uit de

Late Bronstijd – Vroege IJzertijd en 21 paalkuilen en 1 kuil uit dezelfde periode. Vermoedelijk bevinden er zich rond deze zone nog huisplattegronden. Er werden ook enkele perceelsgreppels en kuilen uit de Late Middeleeuwen gevonden. Verder liggen er in de omgeving nog een bunker uit de KW-linie uit het Interbellum en een verdwenen cijnshoeve uit de 16de-17de eeuw.

Het projectgebied bevindt zich in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt de kans op het aantreffen van steentijd artefactensites laag ingeschat. De kans op het aantreffen van sporensites van de metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd is groot.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

De huidige bebouwing wordt gesloopt en de verhardingen worden verwijderd. Binnen het projectgebied wordt een groot industriegebouw opgetrokken dat quasi het volledige projectgebied beslaat en in het westen aansluit op het bestaande gebouw. Om deze aansluiting mogelijk te maken wordt het projectgebied ca. 60 cm opgehoogd. De geplande bebouwing wordt gefundeerd op vorstvrije diepte, minimaal 1 m -mV. In het noorden, aan de Kromstraat, wordt parking voorzien. De bodemingreep bedraagt hier ca. 50 cm -mV.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Op verschillende locaties werden veldkarteringen uitgevoerd. Hierbij werden scherven uit de metaaltijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en musketkogels gevonden. In de buurt liggen ook twee kastelen: Kasteel van Zevenbergen gaat terug tot de 15de eeuw en Kasteel Doggenhout tot de 14de eeuw. Tijdens 4 archeologisch onderzoeken in de omgeving werden fragmenten Neolithisch aardewerk en Middeleeuwse scherven gevonden; vondsten, sporen en structuren uit diverse perioden teruggevonden: een boordschrabber uit het Middenpaleolithicum, 2 kringgreppels en een grafkuil uit het Late Neolithicum, twee poelvormige kuilen uit de Late Bronstijd, een tweebeukig woonstalhuis en een poelvormige afvalkuil uit de Midden-IJzertijd, paalkuilen, greppels en een tweebeukige plattegrond uit de Late IJzertijd, 2 tweebeukige plattegronden en restanten van twee bijgebouwen uit de overgang van de Late IJzertijd en de Romeinse Tijd, een afval- en een waterkuil en twee perceelsgreppels uit de Romeinse Tijd, een Middeleeuws wegtracé en grote rechthoekige kuilen (vermoedelijk voor tuinaanleg) uit de 18de eeuw; 7 spiekers uit de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd en 21 paalkuilen en 1 kuil uit dezelfde periode. Vermoedelijk bevinden er zich rond deze zone nog huisplattegronden. Er werden ook enkele perceelsgreppels en kuilen uit de Late Middeleeuwen gevonden. Verder liggen er in de omgeving nog een bunker uit de KW-linie uit het Interbellum en een verdwenen cijnshoeve uit de 16de-17de eeuw.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Op basis van de cartografische informatie kon achterhaald worden dat het projectgebied onbebouwd bleef tot de vroege 21ste eeuw. Alle huidige bebouwing werd opgetrokken sinds 2000. De industriegebouwen zijn gefundeerd op volle grond, vermoedelijk rond de 70 cm -mV. Of de woning het noordwesten over een kelder beschikte is onbekend.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Het projectgebied ligt niet in een gradiëntzone en is vrij ver verwijderd (meer dan 250 m) van de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop. Tevens liggen de dichtstbijzijnde fluviale afzettingen uit het Holoceen op een afstand van ca. 650 m. Het projectgebied ligt ook niet in een gradiëntzone. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite wordt bijgevolg eerder laag ingeschat.

Het projectgebied bevindt zich in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt de kans op het aantreffen van steentijd artefactensites laag ingeschat. De kans op het aantreffen van sporensites van de metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd is groot.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Het is mogelijk dat het overgrote deel van het projectgebied in de laatste 20 jaar werd verstoord door de bouw van industriegebouwen, een woonhuis en verhardingen. De verstoringsgraad valt in deze fase van het onderzoek echter niet te bepalen.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

De huidige bebouwing wordt gesloopt en de verhardingen worden verwijderd. Binnen het projectgebied wordt een groot industriegebouw opgetrokken dat quasi het volledige projectgebied beslaat en in het westen aansluit op het bestaande gebouw. Om deze aansluiting mogelijk te maken wordt het projectgebied ca. 60 cm opgehoogd. De geplande bebouwing wordt gefundeerd op vorstvrije diepte, minimaal 1 m -mV. In het noorden, aan de Kromstraat, wordt parking voorzien. De bodemingreep bedraagt hier ca. 50 cm -mV.

Op de bodemkaart valt het projectgebied quasi volledig binnen bodemtype Pdc3(h). In de noordoostelijke hoek komt bodemtype Pcmy voor. Pdc3(h) is een matig natte licht zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde of discontinue textuur B horizont en een dikke humeuze bovengrond. De bouwlaag van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boor bereik voorkomt is het een klei, of klei-zandsubstraat. Pcmy is een matig droge licht zandleembodem met een dikke antropogene humus A horizont waarbij de sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte. Bij deze plaggenbodems is de humeuze bovengrond meer dan 60 cm dik. Tussen het humeus dek van de Postpodzol en de verbrokkelde Podzol B komt een bruinachtig overgangshorizont voor; bij de plaggenbodem rust het dik humeuze dek, meestal onmiddellijk op een Podzol B. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

Het projectgebied ligt in Ranst, een gemeente in de provincie Antwerpen. Het wordt in het noorden begrensd door de Kromstraat. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Peupeleersbeek en in het oosten aan de Keerbeek. Beide waterlopen zijn mogelijk niet van natuurlijke oorsprong: ze verschijnen pas op de kaarten uit de 19de eeuw, hebben een vrij rechtlijnige loop en er zijn ter hoogte van deze waterlopen geen fluviatiele afzettingen gekarteerd op de quartairgeologische kaarten. De dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen liggen ca. 650 m naar het noorden. Het projectgebied is relatief laaggelegen, tussen twee lage heuvels ten oosten en ten zuiden ervan (afstand respectievelijk 400 en 600 m). Het projectgebied is vrij vlak en heeft een hoogte tussen 11,20 en 11,40 m TAW.

Het projectgebied ligt niet in een gradiëntzone en is vrij ver verwijderd (meer dan 250 m) van de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop. Tevens liggen de dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen uit het

Holoceen op een afstand van ca. 650 m. Het projectgebied ligt ook niet in een gradiëntzone. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite wordt bijgevolg eerder laag ingeschat.

Op basis van de cartografische informatie kon achterhaald worden dat het projectgebied onbebouwd bleef tot de vroege 21ste eeuw. Alle huidige bebouwing werd opgetrokken sinds 2000. De industriegebouwen zijn gefundeerd op volle grond, vermoedelijk rond de 70 cm -mV. Of de woning het noordwesten over een kelder beschikte is onbekend.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Op verschillende locaties werden veldkarteringen uitgevoerd. Hierbij werden scherven uit de metaaltijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en musketkogels gevonden. In de buurt liggen ook twee kastelen: Kasteel van Zevenbergen gaat terug tot de 15de eeuw en Kasteel Doggenhout tot de 14de eeuw. Tijdens 4 archeologisch onderzoeken in de omgeving werden fragmenten Neolithisch aardewerk en Middeleeuwse scherven gevonden; vondsten, sporen en structuren uit diverse perioden teruggevonden: een boordschrabber uit het Middenpaleolithicum, 2 kringgreppels en een grafkuil uit het Late Neolithicum, twee poelvormige kuilen uit de Late Bronstijd, een tweebeukig woonstalhuis en een poelvormige afvalkuil uit de Midden-IJertijd, paalkuilen, greppels en een tweebeukige plattegrond uit de Late IJertijd, 2 tweebeukige plattegronden en restanten van twee bijgebouwen uit de overgang van de Late IJertijd en de Romeinse Tijd, een afval- en een waterkuil en twee perceelsgreppels uit de Romeinse Tijd, een Middeleeuws wegtracé en grote rechthoekige kuilen (vermoedelijk voor tuinaanleg) uit de 18de eeuw; 7 spiekers uit de Late Bronstijd – Vroege IJertijd en 21 paalkuilen en 1 kuil uit dezelfde periode. Vermoedelijk bevinden er zich rond deze zone nog huisplattegronden. Er werden ook enkele perceelsgreppels en kuilen uit de Late Middeleeuwen gevonden. Verder liggen er in de omgeving nog een bunker uit de KW-linie uit het Interbellum en een verdwenen cijnshoeve uit de 16de-17de eeuw.

Het projectgebied bevindt zich in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt de kans op het aantreffen van steentijd artefactensites laag ingeschat. De kans op het aantreffen van sporensites van de metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd is groot.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

De huidige bebouwing wordt gesloopt en de verhardingen worden verwijderd. Binnen het projectgebied wordt een groot industriegebouw opgetrokken dat quasi het volledige projectgebied beslaat en in het westen aansluit op het bestaande gebouw. Om deze aansluiting mogelijk te maken wordt het projectgebied ca. 60 cm opgehoogd. De geplande bebouwing wordt gefundeerd op vorstvrije diepte, minimaal 1 m -mV. In het noorden, aan de Kromstraat, wordt parking voorzien. De bodemingreep bedraagt hier ca. 50 cm -mV.

Het projectgebied ligt in Ranst, een gemeente in de provincie Antwerpen. Het wordt in het noorden begrensd door de Kromstraat. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Peupeleersbeek en in het oosten aan de Keerbeek. Beide waterlopen zijn mogelijk niet van natuurlijke oorsprong: ze verschijnen pas op de kaarten uit de 19de eeuw, hebben een vrij rechtlijnige loop en er zijn ter hoogte van deze waterlopen geen fluviatiele afzettingen gekarteerd op de quartairgeologische kaarten. De dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen liggen ca. 650 m naar het noorden. Het projectgebied is relatief laaggelegen, tussen twee lage heuvels ten oosten en ten zuiden ervan (afstand respectievelijk 400 en 600 m). Het projectgebied is vrij vlak en heeft een hoogte tussen 11,20 en 11,40 m TAW.

Het projectgebied ligt niet in een gradiëntzone en is vrij ver verwijderd (meer dan 250 m) van de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop. Tevens liggen de dichtstbijzijnde fluviatiele afzettingen uit het

Holoceen op een afstand van ca. 650 m. Het projectgebied ligt ook niet in een gradiëntzone. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite wordt bijgevolg eerder laag ingeschat.

Op basis van de cartografische informatie kon achterhaald worden dat het projectgebied onbebouwd bleef tot de vroege 21ste eeuw. Alle huidige bebouwing werd opgetrokken sinds 2000. De industriegebouwen zijn gefundeerd op volle grond, vermoedelijk rond de 70 cm -mV. Of de woning het noordwesten over een kelder beschikte is onbekend.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Op verschillende locaties werden veldkarteringen uitgevoerd. Hierbij werden scherven uit de metaaltijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en musketkogels gevonden. In de buurt liggen ook twee kastelen: Kasteel van Zevenbergen gaat terug tot de 15de eeuw en Kasteel Doggenhout tot de 14de eeuw. Tijdens 4 archeologisch onderzoeken in de omgeving werden fragmenten Neolithisch aardewerk en Middeleeuwse scherven gevonden; vondsten, sporen en structuren uit diverse perioden teruggevonden: een boordschrabber uit het Middenpaleolithicum, 2 kringgreppels en een grafkuil uit het Late Neolithicum, twee poelvormige kuilen uit de Late Bronstijd, een tweebeukig woonstalhuis en een poelvormige afvalkuil uit de Midden-IJzertijd, paalkuilen, greppels en een tweebeukige plattegrond uit de Late IJzertijd, 2 tweebeukige plattegronden en restanten van twee bijgebouwen uit de overgang van de Late IJzertijd en de Romeinse Tijd, een afval- en een waterkuil en twee perceelsgreppels uit de Romeinse Tijd, een Middeleeuws wegtracé en grote rechthoekige kuilen (vermoedelijk voor tuinaanleg) uit de 18de eeuw; 7 spiekers uit de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd en 21 paalkuilen en 1 kuil uit dezelfde periode. Vermoedelijk bevinden er zich rond deze zone nog huisplattegronden. Er werden ook enkele perceelsgreppels en kuilen uit de Late Middeleeuwen gevonden. Verder liggen er in de omgeving nog een bunker uit de KW-linie uit het Interbellum en een verdwenen cijnshoeve uit de 16de-17de eeuw.

Het projectgebied bevindt zich in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt de kans op het aantreffen van steentijd artefactensites laag ingeschat. De kans op het aantreffen van sporensites van de metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd is groot.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

ARCKENS M. en DE BEENHOUWER J., *Ranst Boerenkrijglaan 25*, Wijnegem, 2017.

BEUKELAAR-VAN GULIK T. en BOREEL G., *Ranst/Wommelgem – Collector fase 2 (20.398)*, Amsterdam, 2017.

BEUKELAAR-VAN GULIK T., BOREEL G. en GROENHUIJZEN M., *Ranst/Wommelgem – Collector fase 2 (20.398)*, Amsterdam, 2020.

CLAESEN J., VAN GENECHTEN B., BOUCKAERT K. & GEELEN N., *Archeologienota Ranst – Kromstraat*, Kortenaken, 2021.

CLAESEN J. & GEELEN N., *Nota Ranst - Kromstraat*, Kortenaken, 2022.

GOOLAERTS S. & BEERTEN K., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 16 Lier*, Leuven, 2006.

HEIRBOUT E.N.A. en DOCKX C., *Nieuwbouw aan de Kromstraat te Ranst*, LARes-rapport 201, Zoersel, 2020.

LAGA P., LOUWYE S. en GEETS S., "Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)", *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): p. 135–152.

VAN RANST E. en SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 / 20 000)*, Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017.
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

'Ferrariskaarten'. In *Wikipedia*, 26 december 2019.
<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

'Geopunt', z.d. <https://www.geopunt.be/>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

'Villaretkaart'. In *Wikipedia*, 6 februari 2020.
<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022).....	8
Figuur 5: Plan van de bestaande toestand (Opdrachtgever, 2022)	9
Figuur 6: Funderingsplan van de industriegebouwen (Opdrachtgever, 2022).....	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022).....	11
Figuur 8: Inplantingsplan geplande toestand (Opdrachtgever, 2022)	12
Figuur 9: Snede (Opdrachtgever, 2022)	13
Figuur 10: Grondplan achtergevel (Opdrachtgever, 2022)	13
Figuur 11: Grondplan voorgevel (Opdrachtgever, 2022)	13
Figuur 12: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022).....	15
Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)	15
Figuur 14: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in N-Z richting (Geopunt, 2022).....	16
Figuur 15: Genk aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)	18
Figuur 18: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2022)	18
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)	19
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)	20
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022).....	21
Figuur 22: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022).....	21
Figuur 23: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)	23
Figuur 24: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)	24
Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022).....	26
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)	27
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022).....	27
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)	28
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2022).....	29
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)	29
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022).....	30
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2022).....	30

7 PLANNENLIJST

RAKR/23/12/22/1 - Digitale aanmaak	6
RAKR/23/12/22/2 - Digitale aanmaak	6
RAKR/23/12/22/3 - Digitale aanmaak	8
RAKR/23/12/22/4 - Digitale aanmaak	11
RAKR/23/12/22/5 - Digitale aanmaak	15
RAKR/23/12/22/6 - Digitale aanmaak	15
RAKR/23/12/22/7 - Digitale aanmaak	16
RAKR/23/12/22/8 - Digitale aanmaak	17
RAKR/23/12/22/9 - Digitale aanmaak	18
RAKR/23/12/22/10 - Digitale aanmaak	19
RAKR/23/12/22/11 - Digitale aanmaak	20
RAKR/23/12/22/12 - Digitale aanmaak	21
RAKR/23/12/22/13 - Digitale aanmaak	21
RAKR/23/12/22/14 - Digitale aanmaak	23
RAKR/23/12/22/15 - Digitale aanmaak	24
RAKR/23/12/22/16 - Digitale aanmaak	26
RAKR/23/12/22/17 - Digitale aanmaak	27
RAKR/23/12/22/18 - Digitale aanmaak	27
RAKR/23/12/22/19 - Digitale aanmaak	28
RAKR/23/12/22/20 - Digitale aanmaak	29
RAKR/23/12/22/21 - Digitale aanmaak	29
RAKR/23/12/22/22 - Digitale aanmaak	30
RAKR/23/12/22/23 - Digitale aanmaak	30